1825

Theolog polit

SYNODUS PROVINCIALIS, GNESNENSIS PROVINCIÆ:

SUB

ILLUSTRISSIMO & REVERENDISSIMO DOMINO,

D. LAURENTIO GEMBICKI,

Dei & Apostolicæ Sedis Gratia

ARCHIEPISCOPO GNESNENSI,

Legato Nato, Regni Poloniæ Primate,

Primoq; Principe,

Petricoviæ

Anno Dñi, Millesimo Sexcentesimo Vigesimo primo: Die vigesima sexta, Mensis Aprilis,

celebrata.

C R A C O V I Æ,

In Officina Andreæ Petricovii, S. R. M. Typographi.

Anno Domini, M. DC. XXIV.

LAURENTIUS GEMBICKI,

Dei & Apostolicæ Sedis Gratia

ARCHIEPISCOPUS GNESNEN:

Legatus Natus, Regni Poloniæ Primas, & Primus Princeps.

Illustrissimis & Reverendissimis DD. Archiepiscopo Leopoliensi, aliisq; Provinciæ nostræ Gnesnensis, Episcopis, Dominis Fratribus nostris charissimis, ac ipsorum Capitulis, universoq; Clero, Salutem in Domino.

ACTA Synodi nostræ Provincialis, quā Divino adjuti auxilio, ante biennium Petricoviæ celebravimus, pro debito Officii nostri Archiepiscopalis, curavimus per Sanctam Sedem Apostolicam approbari: ad eumq; effectum miseramus Nuncium nostrum ad Curiā Romanā; primùm quidē Reverēdū D. Joannē Grochowicki, Abbatē Wagrowecensem:

deinde, eo in itinere infelici casu interempto, R. D. Joannem Madalinski, Canonicum Gnesnensem, qui postquam negotium sibi commissũ diligenter peregisset, ad Nos rediit, Synodumq́, à Sacra Congregatione Cardinaliũ S. Concilii Trid: Interpretũ, recognitã retulit, unà cum Brevi Sanctissimi olim Dñi Nostri recens defuncti in Domino, ac literis illius Congregationis Sacratæ Præfecti Cardinalis Ubaldini manu subscriptis. Quarum tenor talis est:

GREGORIUS PP. XV.

Ad futuram rei memoriam.

MIlitantis Ecclesiæ regimini divinâ dispensatione præsidentes, sollicito vigilare tenemur affectu, ut omnium Ecclesiarum status ad Sacrorum Canonum, & Ecclesiasticæ disciplinæ normam compositus, suorum commendet vigilantiam Rectorum, dum benè disposita diligenter custodiunt, & reprehensioni obnoxia salubri corrigunt medicinâ; & ideò si quæ ab illis pro Pastorali munere providè & laudabiliter ordinantur ut ab omnibus observentur, libenter providemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Cùm

Cùm itaq; ſicut ex literis Venerabilis Fratris LAURENTII, Archiepiſcopi Gneſnenſis, accepimus, ipſe de Anno M. DC. XXI. Synodum Provincialem celebraverit, in ipſaq; Synodo nonnulla Statuta, quæ à Venerabilibus Fratribus Noſtris, S. R. E. Cardinalibus, Concilii Tridentini Interpretibus, juſſu Noſtro accuratè perlecta, & paucis in locis, ubi opus viſum fuit, emendata atq; aptata ſunt, condita fuerint: Nos egregiam ipſius LAURENTII Archiepiſcopi, & Venerabilium Fratrum Epiſcoporum Comprovincialium ſuorum pietatem, & Catholicæ religionis zelum, ac in Nos & hanc ſanctam Sedem devotionem, inprimis ſummoperè commendantes, & communi in illa Provincia eorundem Statutorum obſervationi, quantum cum Domino poſſumus, conſulere volentes, Synodi præfatæ, quam eidem LAURENTIO Archiepiſcopo remittimus, Statuta ſic ut præfertur, emandata atq; aptata, ab omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tàm ſecularibus, quàm cujuſvis ordinis & inſtituti regularibus, ac aliis in dicta Provincia exiſtentibus, ad quos quomodolibet ſpectat, inviolabiliter obſervari præcipimus. & mandamus; eundemque LAURENTIUM Archiepiſcopum, & Epiſcopos Comprovinciales

ſuos præfatos, hortamur in Domino, & attentè monemus, ut Statuta præfata, juxta eorum formam & tenorem, in ſuis Diœceſibus publicent, illaq; publicari, & ab omnibus & ſingulis dictæ Provinciæ, perſonis ſecularibus & regularibus, ac aliis præfatis, in omnibus, & per omnia integrè, & ſub ſententiis, cenſuris, & pœnis in eis forſan contentis, recipi, admitti, obſervari, præſtari, & debitæ executioni demandari faciant. Decernentes, neminem ab eorum obſervatione, quovis prætextu & cauſa ſe excuſare debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. In contrarium facień: non obſtantibus quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, ſub Annulo Piſcatoris, die XVI. Junii, M. DC. XXIII. Pontificatus Noſtri Annô Tertio.

S. Car: S. Suſ:

Literæ Illuſtriſſimi Cardinalis Ubaldini.

PErilluſtris ac Reverendiſſime Domine, uti Frater. Synodum Provincialem ab Amplitudine Tua, iſthic cũ ſuis Comprovincialib' Epiſcopis, Anno M. DC. XXI. celebratam, & Statuta in eadem Synodo condita, ac poſtea ad S. D. N. delata, Illuſtriſſimi Patres, Trid:Conc:Interpretes, ex ſuo munere, ejuſq; Beatitudinis juſſu, accuratè perlegerunt, ex iiſq; Amplitudinis Tuæ,

Tuæ, & Episcoporum eximiam pietatem, summam religionē, devotumq; in Sanctam Sedem Apostolicam studium perspexerunt. Nunc verò ipsam Synodum ad Amplitudinem Tuam remittimus, paucis in locis, ubi opus visum fuit, emendatam, atq; aptatam, quemadmodum in Synodi ipsius margine, & separatim his nostris ad eam literis adnotavimus: ut eo modo quo illam acceperit, edendam, & pro istorum populorum salute, atq; Ecclesiasticæ disciplinæ conservatione, omninò observandam cures, ne gregi eidem commisso, laboris tam piè suscepti subtrahatur fructus, quem ipsa sibi in Synodi celebratione ab initio proposuit. Id quod de ejus religione ac zelo, nobis adeò firmiter pollicemur, ut nullis eam cohortationibus egere existimemus. Porrò has litteras unà cum Synodo, ut proponitur, emendata, D. Joanni Madalinio, istius Ecclesiæ Canonico, ad Amplitudinem T. dedimus perferenda, qui in procuranda hîc Synodi expeditione ita se gessit, eaq; usus est diligentiâ, ut quemadmodum hac in re officio suo, ita & omnibus quibuscum illi in Urbe agendum fuit, mirificè satisfecerit. Reliquum est, ut si quid spirituali administrationi istius Provinciæ adjumento esse possit, intelligat Amplitudo T. se Sacræ Congregationis operâ, summâ cum fiduciâ, uti posse. Interea Divinam clementiam precamur, ut vires illi ad impositum onus sustinendum ministrare, & sanctissimis illius conatibus adesse semper dignetur. Romæ, die XXIX. Aprilis. Annô Dñi M. DC. XXIII.

Amplitudinis T. Perillustris ac Reverendiss:
uti Fr: stud:

R. Car: Ubaldinus.

à tergo

Perillustri ac Reverendiss: Dño, uti Fratri, Domino
Archiepiscopo Gnesnensi.

Ut itaq;

Ut itaq; præmissa ad notitiam omnium, quorum interest, deveniant, Decreta prædictæ Synodi, typis imprimi atq; publicari mandavimus, prout per præsentes publicamus. Hortantes omnes & singulos, Metropolitanæ ac Primatiali Nostræ jurisdictioni subjectos, ut ea prompto animo suscipiant, inviolabiliterq; observent. Vestrũ quoq; erit Illustriss: & Reverendiss: Dñi, ea quæ cõmuni consensu & consilio ad normam Sacrorũ Canonũ sancita, ac à S. Apostolica Sede accuratè cognita appròbataq; fuerunt, lubentibus animis accipere, proq; suo Pastorali Officio sedulò curare, ut ea omnia in executionem deducantur, & in Diœcesibus vestris ab omnibus sedulò observentur, uti Apostolicæ leges, voluntate nostra, consensuq; cõmuni in Synodo statutæ, ad Provinciæ nostræ utilitatẽ, atq; gregis Dominici Nobis cõmissi, salutem, & laudabilem disciplinam, ac in domo Domini ordinẽ & decorem. Deus Opt: Max: ad ea servanda & implenda, mentes omniũ accendat, viresq; adaugeat, Vosq; Ecclesiæ suæ sanctæ, quàm diutissimè servet incolumes. Datum Lovicii, die 21. Augusti. Annô Domini M. DC. XXIII.

ACTA

ACTA
&
Constitutiones Synodi,
GNESNENSIS PROVINCIÆ.

Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo Vigesimo Primo. Die Vigesima sexta Mensis Aprilis inchoatæ, & ad primam diem Maij continuatæ.

IN Nomine Sanctissimæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Synodus Provincialis Gnesnensis, Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo Vigesimo Primo, Indictione quarta, Pontificatûs Sanctissimi Domini Nostri, D. GREGORII, Divina providentia Papæ Decimiquinti, Anno Primo, pro die Vigesima sexta Mensis Aprilis, Petricoviæ in Ecclesia Parochiali legitimè congregata. Præsidente Illustrissimo & Reverendissimo in Christo Patre, Dño LAURENTIO GEMBICKI, Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Archiepiscopo Gnesnensi, Legato Nato, Regni Poloniæ Primate, & Primo Principe. Præsentibus autem Reve-

rendissimis Dominis Comprovincialibus Episcopis, MARTINO SZYSZKOWSKI Cracoviensi, PAULO WOLUCKI Wladislaviensi & Pomeraniæ, HENRICO FIRLEY de Dambrowica Plocensi, JOANNE WEZYK Premisliensi, JOANNE KUCZBORSKI Culmensi, OTTHONE SCHENKING Vendensi. Necnon Reverendissimorum Dominorum ANDREÆ PRUCHNICKI Archiepiscopi Leopoliensis, Joanne Baranowski Archidiacono Leopoliensi, ANDREÆ LIPSKI Luceoriensis, Stanislao Łoza, Canonico Luceoriensi: STANISLAI KISZKA Samogitiæ, Matthæo Babinowski Canonico Mednicensi, BOGUSLAI RADOSZEWSKI Kijoviensis, Religioso Martino Priore Monasterii S. Crucis, ADAMI NOWODWORSKI Camenecensis, Paulo Karski Decano Camenecensi, Episcoporum. Ac Reverendis Dominis, Simone Koluczki, & Gasparo Kozielski, Gnesnensibus Canonicis, Joanne Foxio J. U. Doct: Archidiacono, & Achacio Grochowski, Canonico Cracoviensi, Chrystophoro Charbicki Præposito, & Balthazare Miaskowski, Suffraganeo & Canonico Wladislaviensi. Nicolao Decio S. T. Doct: Decano Vilnensi. Joanne Moręski, & Stanislao Zukowski, Posnaniensibus Canonicis. Stanislao Starczewski Suffraganeo, & Gabriele Wladislawski, Canonicis Plocensibus, Magno Majowski, Cantore Premisliensi, Valentino Szczawiński Culmensi, Melchiore Stephanide Chelmensi, Cano: nicis; Capitulorum suorum Nunciis. Reverendis item ac Religiosis Dominis, Joanne Grzymułtowski

Landen-

Landensi, Stanislao Lubiński Tinecensi, Stanislao Drojewski Scyricensi, Adamo Trebnicz Olivensi, Leonardo Rębowski Peplinensi, Marco Lętowski Paradisiensi, Stanislao Dębiński Bledzieviensi, Andrea Chlewski Oberscensi, Abbatibus. Andrea Stremboſz Mstoviensi, Thoma Pawłowski Kościelnensi, Matthia Lubiński Miechoviensi, nominato Episcopo Chełmensi: Gabriele Kielczewski Strzelnensi, Alberto Słupski Plocensi, Præpositis. Necnon aliis cæterorum Dominorum Abbatum, legitimis ex causis absentium, Nunciis: post peractum solenniter Sacrosanctum Missæ officium, invocatâque Spiritus Sancti gratiâ, Statuta infrascripta, unanimi omnium consensu edixit & decrevit.

De Professione Fidei.

FIdem Catholicam, quam Sancta Romana Ecclesia profitetur, extra quam nemo salvus esse potest, cupiens præsens Synodus, & integram inviolatam conservari, atque ab omnibus, quibus id ex munere incumbit, doceri & prædicari: Omnes & singuli, qui ad hanc Synodum convenernut, Sacri Concilii Tridentini præscripto parentes, eandem Professionem fidei, juxta formulam à Pio Quarto felicis recordationis Summo Pontifice editam, initio Sacræ hujus Synodi præeunte Illustrissimo & Reverendissimo Metropolitano, præstiterunt: atque inhærendo Decreto Synodi Provincialis, Anno Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo Septimo, *De unitate Fidei tenenda*, promulgato, impiam & exe-

crabilem per Interregna, Ecclesiastico ordine universo, & non exiguâ parte sæcularis, protestante, invectam libertatem credendi quod quisq; velit, detestati & execreti sunt. Atq; ut Constitutio Apostolica de Professione fidei facienda, in omnibus Diœcesibus publicetur, & ab omnibus, qui de beneficiis curatis, dignitatibus, & canonicatibus sunt provisi; atq; à docentibus literas & à promovendis ad Doctorales, vel alios gradus, exactè serventur, primam & maximam Reverendissimorum DD. Episcoporum curam esse debere, unanimi consensu statuerunt.

Quamobrem neq; Regularibus, ne in sui quidem Ordinis Ecclesiis, concionari liceat, antequam professionem Fidei, ad præscriptam formam coram Ordinario, aut suo Superiore fecerint, multò minùs in Ecclesiis quæ suorum ordinum non sunt, id audeant, nisi testimonium de facta coram Superiore suo fidei professione, ostenderint.

Declarat præterea præsens Synodus, omnes Sacerdotes Vicarios Parochorum, & illos, quibus vacantes aliquando Ecclesiæ commendantur, non debere administrare Sacramenta; neq; item Ludimagistros & Scholarũ Præfectos, ad docendum à Parochis admitti, antequam scripto Ordinarii, sive ipsius Officialis testimonio docuerint, se prædictam fidei professionem præstitisse, sive etiam coram suis Parochis eandem fecerint.

De Archiepiscoporum & Episcoporum Officio.

Cùm

CUm omnium, qui in Spiritualem militiam sunt ascripti, & in opus ministerii atq; ædificationem Corporis Christi, quod est Ecclesia, ordinati, requirat professio, ut quemadmodum Sacra Tridentina Synodus Spiritus Sancti instinctu, certas cuivis Ordini Officiorū regulas rationesq; præscripsit; ita eas, pro suo quisque gradu, sanctè religiosèq; teneat & observet: tum vel maximè Episcopalis dignitatis honos id exposcit, ut ipsi tanquam sydera in firmamento posita, & mundi lumina, religionis, pietatis, & omnium virtutum exemplo, cæteris omnibus præluceant.

Quamobrem ipsis ante alios in memoriam breviter Sacra Synodus revocanda censuit ea, quæ ad officii eorum ritè obeundas rationes, ac stabiliendam in domo Domini salutarem disciplinam, excitandaq; tùm Cleri, tùm populi, ad Christianam pietatem, ac omnem honestatem in vita communi studia, per exempla Pastorum, legibus sacris sunt præscripta.

CAPUT PRIMUM.

OMnes Episcopi perfectionem, quam insigni hoc nomine profitentur, vitâ & moribus repræsentent, & assiduè illud mente animoq; revoluant, in quo per Ezechielem Prophetam præmoniti sunt à Domino: *Ego* inquit, *de manibus Pastorum meorum requiram oves meas.* Diligenter itaq; attedant gregi suo, atq; in obeundo munere Episcopali, illam perfectam Episcopi imaginem, divinitus ab Apostolo descriptam, in vita & actionibus

ſuis unuſquiſq; exprimat. *Oportet Epiſcoporũ irreprehenſibilem eſſe: ſobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hoſpitalem, doctorem, non vinolentum, non percurſorem:* &c. quæ ſequuntur.

CAPUT II.

CUm DEUS Epiſcopis ſpecialiter honorem nominis ſui cuſtodiendum commendaverit, ideò monet & obſecrat Synodus ut hoc ipſum depoſitum fideliter cuſtodiant, & ſanctæ religionis puritatem integritatemq; tueantur, atque hæreſes omnes, omnibus ſalutaribus remediis, quantùm, adjuvante Domino poterunt, abolere contendant.

CAPUT III.

EAdem Synodus confidit in Domino, quod Reverendiſſimi Domini Epiſcopi, ad earum rerum, ob quas in Concilium evocati ſunt, calamitoſo hoc tempore, tractationem, totâ cogitatione intenti, ſummâ animorum conſenſione id perficere conabuntur; ut DEO inprimis conſcientiæ ſuæ, religioni, Eccleſiarum utilitati, animarumq; ſaluti optimè proſpiciant. Proinde hoc requirit Synodus, ut quâ animorum alacritate Sacrum Concilium Tridentinum à Majoribus noſtris eſt receptum, eodem ſtudio religionis atq; publicæ honeſtatis, Illuſtr: & Reverend: DD. Archiepiſcopi & Epiſcopi ad ejuſdem Concilii præſcriptum, ſuas Epiſcopales functiones, & munia peragantes, in ſuis Diœceſibus ab omni-

bus

bus subditis, illud, quàm maximè fieri potest, observari procuret; confisi de summâ benignitate Sanctæ Sedis Apostolicæ, quòd in hoc rerum nostrarum Ecclesiasticarum, iniquiore & difficiliore statu, in casibus in istâ Provinciâ ad exequendum difficilioribus, oportunã Sua Sanctitas, causâ cognitâ, moderationem adhibitura sit; juxta anteriorem in Synodo Provinciali, circa receptionem Decretorum Concilii Tridentini, declarationem, in Anno Domini, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo Septimo, factam. Quo nomine, per suũ Nuncium, Sanctissimo Domino nostro Synodus supplicabit.

CAPUT IV.

PLurimum interest Ecclesiis istius Provinciæ, ut communibus ipsarum necessitatibus, in Synodis Provincialibus, quas Spiritus Sanctus, optima malis remedia esse voluit, ab omnibus quos DEus posuit regere Ecclesiam suam communi consilio, studio & opera provideatur.

Quare omnes & singuli Reverendiss: & Rñdi DD. & quicunq; de jure vel consvetudine Synodo Provinciali interesse debent, à Metropolitano & Primate, more majorum, ad Synodum evocati, DEo & Ecclesiæ officium hoc præstare, atq; Primati suo operam, & salutaria consilia accomodare non intermittant.

Et quoniam præsens Synodus ex Illustriss: Dño Archiepiscopo & Primate intellexit, quod Rñdus Dñus Episcopus Warmiensis, prætendens Ecclesiam Warmiensem

ensem immediatè subjectam esse Sanctæ Sedi Apostolicæ, ad hanc Synodum Provincialem, venire recusat: Censet eadem Synodus referendum hoc esse ad Sanctissimum Dominum Nostrum. Et quia Sacrum Concilium Tridentinum de Episcopis, qui nulli Archiepiscopo subsunt, ita disertè disponit, quòd ipsi debeant sibi eligere viciniorem Metropolitanum, à quo ad Synodum Provincialem vocati, quamvis non jure subjectionis, sed jure electionis venire, & omnia in Synodo statuta observari facere debeant: supplicandum Suæ Sanctitati, ut Sua Sanctitas mandet, & jubeat Rñdo D. Episcopo Warmiēsi, ipsiusq; Capitulo, ne qui jam pridem ad Sacrosancta Concilii Decreta observanda sese juramento obstrinxerunt, in legem Concilii hoc ipso committant, dum Metropolitanum Gnesnensem, quo viciniorem neminem alium habent, ad Synodales actiones, ipsam etiam Warmiensem Ecclesiam concernentes, eligere negligant. Eadem Synodus in reliquos ad Synodum absq; legitimâ causâ coram Metropolitano probatâ, non venientes, pœnam ducentarum marcarum, in antiquis Statutis Prouincialibus innovat & revocat.

Et quia R. D. Ottho Schenking Episcopus Vendensis Provinciæ Livoniæ, nulli, ut asserit, Episcopo subjectæ; declaravit in præsenti Synodo, se eligere pro Metropolitano suo Metropolitanum Gnesnensem, nunc & pro tempore existentem; ideò hoc Actis Synodalibus insinuandum duxit Synodus ad futuram rei memoriam.

Declarat præterea Synodus Episcoporum Bavoniensem in-

ſem in Moldavia, antiquitùs Metropolitani Leopolienſis Suffraganeum, eidem Metropolitano ſubjacere, & in Synodis Provinciæ Gneſnenſis, poſt Reverendiſſ: Epiſcopum Vendenſem locum habere debere.

Epiſcopus item Wratislavienſis, cùm ab origine ſuæ fundationis ad Provinciam Metropolis Gneſnenſis, cum ſuo Venerabili Capitulo pertineat; & Reverendiſſimi olim piæ memoriæ Epiſcopi Wratislavienſes, in ſuperioribus Synodis Provincialibus, intereſſe, legitimè non impediti, pro ſuo munere ſoliti fuerint: Cavet præſens Synodus, ne per hoc, quod Sereniſſimus & Reverendiſſimus D. Epiſcopus modernus, propter præſentia turbatiſſima tempora, ex remotioribus ab Epiſcopatu locis, ad Concilium præſens Provinciale commodè venire non potuerit, nec Nuncium etiam parem ei legationi rectè obeundæ ſine periculo mittere; juribus Eccleſiæ Metropolitanæ & Primatialis præjudicetur: & ne in poſterum ab Eccleſia Wratislavienſi, quam Sancta Sedes Apoſtolica Metropolitanæ Gneſnenſi adjunctam eſſe voluit, debitum hoc, ex veteri inſtituto Provinciæ, officium intermittatur. Ac ut ea, quæ in præſenti Synodo, ad communem uſum Provinciæ, ordinata & ſancita ſunt, in Diœceſi Wratislavienſi, quantum maximè in Domino fieri poteſt, ex auctoritate illâ ordinariâ obſerventur, fraternè præſens requirit Synodus. Quem ad finem ab Illuſtriſſimo Dño Primate, Conſtitutiones ejuſdem Synodi, ad Eccleſiam Wratislavienſem tranſmitti debebunt.

CAPUT V.

NOn minus interest ad ædificationem populi Christiani, & mutua officia pertinet, ut Reverendissimi DD. Episcopi, quem sibi mutuò debent honorem, fraternamq; charitatem, eundem etiam defunctis fratribus fideliter ac sincerè reddant & exhibeant. Quamobrem censet Synodus æquissimum esse, & vel maximè fraterno amori vero consentaneum, ne successor Episcopus Prædecessoris sui defuncti, acta, gratias, ob causam meritorum, alicui, vel in vim augmenti dotis Ecclesiarum concessas, assensu Capituli sui firmatas, & adhibitis etiam juris solennitatibus, & ex quibus aliquis jus quæsitum habet, peractas, quasi ad quandam contumeliam defuncti antecessoris, rescindat.

Proinde sicut locationes bonorum mensæ Episcopalis, si quæ in præjudicium successorum, anticipatâ solutione, sine contra præscriptum Sacrorum Canonum, fiunt, ultra triennium nec debent, nec possunt subsistere: ita vicissim, si quæ in rem Ecclesiæ, ad augendos successivè reditus, ad aliquod tempus, à jure non prohibitum, de consensu Capituli, ritè & legitimè, sine præjudicio jurium & subditorum Ecclesiæ, factæ fuerint, statuit Synodus, ut à Successoribus Episcopis non annullentur.

CAPUT VI.

EAdem Synodus, cupiens Ecclesiasticorum in hac Provincia indemnitati consulere; innovat antiquum

ab im-

ab immemorabili tèmpore, ex auctoritate Apoſtolica, in uſum inductum Statutum Provinciale de Anno gratiæ. Et declarat ex prædicto Statuto, non defunctis tantùm beneficiatis, ſed vivis etiam, quacunq; ex cauſa illorum beneficia jure vacare in vitâ ipſorum contigerit, pro rata deſerviti temporis in Eccleſiâ, juxta Bullam Leonis X. Annum gratiæ deberi. Ideoq; omnes ſine exceptione hujus Provinciæ beneficiatos ſæculares, ad hujus Statuti obſervationem obligari: & cùm in Cathedralibus atque Collegiatis Eccleſiis, à minorique Clero idem Statutum religiosè obſervetur; æquum ſanè eſt, ut Reverend: Epiſcopi ſuis hoc Prædeceſſoribus, pro ſublevandis ipſorum Epiſcopalibus & Senatoriis oneribus, ex eodem Statuto libenter præſtent; quòd eadem lege juſtitiæ, à ſuis ſucceſſoribus præſtari ſibi cuperent: ita tamen, ut non ad rigorem juſti valoris proventuum, ſed ex æquo & bono, eadem pars anni gratiæ à ſucceſſore beneficii ſolvatur.

CAPUT VII.

EPiſcopi Prælatos & Canonicos ſuarum Eccleſiarum Capitulares, uti fratres & conſiliarios ſuos, convenienti honore proſequi, ac reliquum Clerum, qui etiam non vulgaris pars eſt Eccleſiæ, amare debent, paterneq; cum omnibus agere. Quare admonet præſens Synodus, ut Ordinarii locorum, de facto, causâ non cognitâ, cum Clero non procedant, neminem juris remediis opportunis uti prohibeant. In pœnis infligendis

modum & ordinem, à Sacris Canonibus & Statutis Provincialibus præscriptum, observent. Depactationes, Cleri à suæ Curiæ Officialibus fieri non permittant.

Pauperibus Parochis reditus & decimas per suos Procuratores evincant.

De Jurisdictione Spirituali.

CAPUT I.

MAgnum Christianæ disciplinæ, & in moribus vitaq; communi honestati perniciem affert, intermissum, & planè neglectum. Jurisdictionis Spiritualis exercitium, dum multa publica enormia peccata, quæ nullâ lege Civili puniuntur, ab Ecclesiasticis tolerantur: Qualia sunt publicæ usuræ, adulteria, nefandi incessus, perjuria, sortilegia, & cætera innumera scelera, etiam ex Statutis Regni, ad Judicium Spirituale tantùm pertinentia. Quamobrem præsens admonet Synodus, ut ejusmodi crimina & flagitia, Sacrorum Canonum pœnis cöerceantur. Et quæ in anteriorum temporum Statutis Provincialibus, de Jurisdictione Spiritualium, & causis ad Judicium Ecclesiasticum pertinentibus, sub titulo, *De foro competenti*: quæ item de Usurariis & Sortilegis, juxta Statutum Provinciale, lib: 4. sub titulis: *De Usuris & Sortilegiis*; item *de Adult:* ibidem sub tit: *De Adult:* & juxta Sacrosanctum Conc: Trid: c. 8. Sess: 24. *Gravè*, &c. prudenter sancita sunt, in usum reducere cupiens, Sacra Synodus omnibus Parochis injungit, ut prædicta

Statuta

Statuta bis in anno, videlicet prima Dominica Adventus & Quadragesimæ, in suis Ecclesiis ex ambona publicari & explicari faciant.

CAPUT II.

AD retinendam Spiritualem jurisdictionem pertinet, ut Ordinarii Locorum Clericis, citationes, monitoria, & alia juris remedia, contra Nobiles Laicos, in causis decimarum, censuum, & aliis, ad forum Spirituale pertinentibus, sine respectu personarum, extradi ab Officio Ordinario mandent: Itaq; in eo antiquum morem & consvetudinem servandam, Synodus statuit. Quod si alicubi id negatum fuerit, ad Archiepiscopum Metropolitanum, servato juris ordine, tanquam à denegata justitia, appellare liceat. Monet verò Synodus beneficiatos, ne utiq; sine probabili prætextu juris, ad invidiam Ordinis Ecclesiastici, levi de causa negotium sæcularibus facessant.

CAPUT III.

PIè & prudenter Concilium Nicænum primum statuit, ut excommunicatus ab uno Ordinario, ad communionem ab altero non recipiatur: Proinde statutum antiquum Provinciale, sub tit: *De Sententia Excommunicationis* insertum; præsens Synodus innovando, declarat: quòd Ordinarii locorum, quibus ab altero Episcopo, per patentes literas significatum fuerit, aliquem in sua Dioecesi, nominatim per sententiam excommunicatum &

publicatum esse; omninò teneantur eundem in suis Diœcesibus mandare denuntiari, & pro excommunicato haberi, sinè omni difficultate: aliâs juxta Statutum Provinciale sub tit: *De Senten: Excomm:* lib: 4. Statutorum Provincialium.

De immunitate Ecclesiasticâ, & libertatibus Ecclesiæ tuendis.

CAPUT I.

CUm Ecclesiastica libertas, ad ministros Ecclesiæ, & immunitas ad bonorum possessionem, fructusque pertinens, Dei ordinatione, Summorum Pontificum Decretis, & Sanctorum Conciliorum auctoritate stabilita, atque in hoc Regno debitè observata, nulla ratione violari à quoquàm debeat: proinde quod de summâ pietate & justitia Sacræ Regiæ Majestatis Synodus maximè confidit; dubitare non possumus, quin reliqui Magistratus Provinciæ, exemplo pientissimi Regis; quem DEus sanctæ fidei, Ecclesiæque suæ, in hoc amplissimo Regno defensorem & protectorem, singulari providentiâ constituit; libertatem & immunitatem Ecclesiasticam conservare integram studeant, & quæ Ecclesiastici juris sunt, ea tanquàm Dei ipsius munita præsidio sanctè tueantur. Quod ita ut fiat, Episcopi præcipua pars Senatus Regni, cujus Princeps est Archiepiscopus Gnesnensis, pro officii sui munere obligantur in conscientia, providere, ne quid contra libertates, jura, immunitates,

& pri-

& privilegia Ecclesiastica, in Comitiis Regni statuatur. Et cùm non deceat Ecclesiasticos in hoc superiori à sæcularibus, qui absque ullo respectu metuvè invidiæ, aut cujusvis potentiæ, tàm anxiè, sollicitè, & efficaciter jura sua & libertates tuentur; multò magis convenit Episcopis, Christum apertè confiteri, & strenuè causam Dei agere: Ideoq; si quid invito ordine Ecclesiastico pro lege habendum, à sæcularibus decernatur, conjunctim operam Metropolitano suo & Primati, ad tuenda jura Ecclesiæ præstent: & non modo circa conclusionem Comitiorum protestentur, se ea lege quæ non de publico omnium consensu ferretur, non teneri; verùm etiam ad Acta Regni publica relatam protestatione, singuli in Diœcesibus per Decanatus rurales. Clero suo intiment: & publicari mandent per Processum; non tamen ex ambona; ad eum effectum, ut Clerus præmoneatur; se ad ejusmodi præjudicialium legum observantiam non obligari. Et Confessarii, præsertim nonnulli regulares, qui per indulgentiam nimiam, aut aliâ de causa, Nobiles à quibusvis criminibus absolvunt, norint probè examinare conscientias eorum, qui Constitutiones libertati Ecclesiasticæ contrarias, in Comitiis promovent, & Clerum, inaudita causa, per injuriam aut invidiam oppugnant. Quamobrē præsentis Synodi auctoritate, omnes Sacros Canones, & Apostolicas Sanctiones, in favorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra ejus violatores editas: omnia item superiorum temporum Provincialia Statuta, in hac materia, De immuni-

munitate Ecclesiarum sancita, ab omnibus exactè servari præcipimus.

CAPUT II.

CUm tria vel maxima loca sint, in quibus jurium & libertatum Ecclesiasticarum periculum vertitur, videlicet Comitia Regni, tàm Generalia, quàm particularia, necnon Judicium Tribunalis Regni: monentur seriò Reverendiss: DD. Ordinarii, ut Comitiis Generalibus & particularibus omninò intersint, sub pœnis in antiquis Statutis Provincialibus latis. Deputatorum verò Tribunalis Regni rationem habeant, ac possint, si qui Deputati minorem aliis provisionem habent, majorem pensionem aliam, contribuentibus respectivè imponere & assignare.

CAPUT III.

QUià Articulos immunitatis Ecclesiasticæ in Constitutionibus Provincialibus Regni descriptos, declaravit & modificavit, fælicis recordationis GREGORIUS XIV. Ideò Sacra Synodus eandem Constitutionem publicandam esse decrevit, & publicavit, ac eam hic inseri mandavit.

GREGORIUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei.

HAc perpetuâ valitura Constitutione omnia, & quæcunq; Privilegia, Indulta, & Gratias, tam per SIXTUM V.

ac PIUM V. quam alios quoscunq; Prædecessores Nostros, aut Nosmetipsos, Sedemuè Apostolicam, ejusq; Legatos, super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesiis, Monasteriis, Sacellis, Domibus regularibus & secularibus, locisvè Sacris aut religiosis, aliásq; in casibus a iure permissis, hominibus, certorum tunc expressorum, vel non expressorum criminum reis, aut fraudulentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bono, pace, & quiete publica, & ex causis urgentissimis, ac necessariis, & æquipollentibus casibus in Iure expressis, atq; ex paritate, identitate, aut majoritate rationis, extensis; perpetuò, vel ad certum nondum elapsum tempus, seu ad vitam alicujus Principis, aut beneplacitum, seu aliâs quomodolibet concessa, etiam iteratis aut multiplicatis vicibus, approbata & innovata, ac usu recepta; Literasq; Apostolicas sub plumbo, aut in forma Brevis, seu aliâs quomodocunq; desuper confectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expressis, ac ad verbum insertis, sublata penitùs omni differentia: Ita ad unam tantùm formam reducimus, & moderamur, ut Laicis ad Ecclesias, locaq; Sacra & religiosa prædicta, confugientibus, si fuerint publici latrones, viarumq; grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quivè homicidia & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earumvè cæmiteriis committere non verentur, aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut assasini, vel hæresis, aut læsæ majestatis, in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur: Sed universis & singulis, Venerabilibus Fratribus Nostris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Epi-

D scopis,

scopis, cæterisq; Ecclesiarum & Monasteriorum Prælatis, tam sæcularibus, quàm cujusvis Ordinis regularibus, districtè præcipiendo, mandamus & præcipimus, ut Laicos in casibus prædictis delinquentes, ad eorum Ecclesias, Monasteria, Domos, & alia loca supradicta, Sacra, seu religiosa, respectivè confugientes, & in eis se recipientes, atq; morantes: qui prædicta, eorumvè aliquod judicio suo commisisse videbuntur, quando à Curia sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris, & Officialibus Curiæ sæcularis, absq; irregularitatis nota, aut alicujus Censuræ Ecclesiasticæ incursu tradi & consignari curent & faciant, & quilibet eorum curet & faciat. Ne autem Curiæ sæcularis prædictæ Ministri, facultate illos per se, & propriâ auctoritate extrahendi & abducendi, sibi olim ut præfertur attributa, & per præsentes revocata, abutantur; volumus, dictaq; auctoritate decernimus, & declaramus, ut Curia sæcularis, ejusq; Iudices & Officiales, ab Ecclesiis, Monasteriis, locisq; Sacris prædictis, Laicum aliquem, ut præfertur, delinquentem, in nullo ex Casibus supradictis, sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & cum interventu personæ Ecclesiasticæ, ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios, Episcopis inferiores, etiamsi aliâs Ordinarii sint, aut nullius Diœcesis, aut Conservatores, ab hâc Sede specialiter vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat. Occurrente autem casu, in loco exempto, & nullius Diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem devolvatur hæc cognitio, & non alios: capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ illos in delictis superiùs ex-

pressis,

preſsis, culpabiles tradere, aut capturæ, carcerationi interveni-re & aſsiſtere recuſaverint; tuncq; reverentiæ Eccleſiæ, & locis Sacris debitæ memores, prædictos delinquentes, minori, quoad id fieri poterit, cum ſcandalo & tumultu extrahere curent. Quodq; delinquentes Laici prædicti, poſtquam ut præfertur, ab Eccleſiis, locisvè Sacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponi, & inibi ſub tuto & firmo carcere, ac opportunâ cuſtodiâ, data illis ſi opus fuerit, per Curiam ſæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæq; ſæculari prædictæ conſignari, nec tradi poſsint; niſi cognito prius per Epiſcopum ſeu ab eo deputatum, an ipſi verè crimina ſuperiùs expreſsa commiſerint: tuncq; demùm de Mandato Epiſcopi, per Iudicem Eccleſiaſticum Curiæ ſæculari, quacunq; appellatione poſtpoſita, conſignentur. De criminis verò hæreſis, cognitio ad Forum Eccleſiaſticum tota pertineat, neq; in ea Curia ſæcularis ſe quoquo modo intromittat. Sicuti etiam prohibemus, ne contra Eccleſiaſticas perſonas ſæculares, aut cujusvis Ordinis, vel militiæ, & S. Ioannis Hieroſolymitani Regulares, in quoquo modo & vigore prædictorum Privilegiorum, Indultorum, aut Conceſsionum, quæ omnia ad terminos Iuris per præſentes, reducimus, procedant, aut ſe intromittant, illasvè ab Eccleſiis, Monaſteriis, Domibus, locisq; Sacris aut religioſis, etiam in caſibus in hâc Conſtitutione expreſsis, extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoſcere de criminibus, aut Forum Eccleſiaſticum pertinentibus, aliâs quàm de Iure, & per Privilegia eiſdem Ordinibus, aut militiis conceſsa permittitur, quomodolibet præſumant. Quòd ſi quis, quacunq; dignitate & auctoritate præditus, præmiſsorum, aut alio quovis prætextu, quicquam præter,

aut contra hujus Nostræ Constitutionis tenorem attentare presumpserit, declaramus, eum ipso facto censuras & pœnas easdē incurrere, quæ contra Libertatis, Iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores, per Sacros Canones, & Conciliorum Generalium, Nostrorumq; Prædecessorũ Constitutiones, sunt promulgatæ; Sicq; per quoscunq; Iudices, &c. sublata eis, &c. Nec non irritum, &c. Non obstantibus præmissis, etiam Sixti *&* Pii V. *quàm aliorum literis Apostolicis, &c. quibusvis personis, quibusvis gravioribus & urgentibus causis, &c. concessæ fuerint, tam illorum intuitu, &c. quàm etiam, &c. motu proprio, &c. ac per modum Statuti & Legis perpetuæ, & in vim contractus, & Fratrum Nostrorum consilio, sub quibuscunq; tenoribus, &c. &c. derogatoriarum derogatoriis, &c. non irritantibus, &c. per omnia & singula, ac illorum tenores, pro expressis habentes, quatenùs præmissis in aliquo adversentur, &c. omninò ac perpetuò tollimus & abrogamus, ac ad terminos præsentis Constitutionis, quoad superiùs descripta, duntaxat reducimus, & volumus cuiq; de cætero suffragari, &c. Publicata, die vigesima octava, Mensis Maij, à Nativitate Domini, Millesimo, Quingentesimo, Nonagesimo primo.*

CAPUT IV.

COmperimus præterea nonnullos salutis suæ tantopere esse prodigos, ut Ecclesiarum Privilegia, quò securiùs earum Patrimonio abutantur, supprimere, aut eadem ausu sacrilego lacerare, aut flammis absumere præsumant: Proinde earundem indemnitati Ecclesiarum consulere, effræniq; ejusmodi malitiæ obviare volentes,

Ordi-

Ordinamus, ut Caput Undecimum, *Seß: 22.* Conc: Trid: *De Reformatione*, in omnibus Ecclesiis, pro sacris Concionibus, primâ Dominicâ Adventus, prima itidem Dominicâ Quadragesimæ, singulis præterea diebus Festis, quibus frequentior solitó populus ad Ecclesias confluit, promulgetur, idemq; Latino & Polonico idiomate descriptum; in quâlibet Ecclesiâ loco conspicuo appendatur. Nunc verò ipsum Canonem, in proprio suo tenore ad calcem Statutorum apponimus.

De vita & honestate Cleri.

CAPUT I.

MOnentur omnes in sortem Domini vocati, ut vocationis suæ memores, omnia ea, quæ de vita & honestate Clericorum, tam de Jure Communi, & in Sacra Tridentina Synodo, atque in Constitutionibus Provincialibus & Diœcesanis, sancita sunt, his præsertim temporibus calamitosis, quibus ira Dei in nos desevit, observent: Utq; omnia in executionem Rñdmi DD. Ordinarii, Pastorali curâ & vigilantiâ deducant, sedulò Synodus admonet & hortatur.

CAPUT II.

SI in priscis illis umbræ & figuræ Ministris, tantam munditiam, sanctitatem, & innocentiam, multis pœnarum comminationibus, requisivit DEus: quanto magis eandem, & multò perfectiorem requiret à Sacerdo-

tibus Novi Teſtamenti ; qui veritatis & gratiæ miniſterium exequuntur ; qui non ſimplices ac meros panes, ſed cœleſtem illum panem, Corpus Chriſti immaculatum offerre, conſecrare, diſpenſare ; & reliqua itidem Sacramenta Sangvinis & meriti Chriſti prætioſiſſimi ſymbola, mirum in modum tremenda, neceſſe habent ex officio administrare. Cùm verò in Præsbyteros concubinarios, varias & æquiſſimas pœnas, ex Sacrorum Conciliorum & Decretorum placitis, conſtituerint Summi Pontifices; & præcipuè Sacrum Concilium Tridentinum, graviſſimas ſanciverit pœnas : inhærendo prædictis Sacris Canonibus, præcipuè verò Statutis noſtris Provincialibus, ſub titulo, *De cohabitatione Clericorum & mulierum*, ſancitis; Statuit & decernit Synodus, ut Ordinarii locorum, pœnas in ejuſmodi impuros Sacerdotes, juxta dicti Concilii præſcriptum extendant. Et quoniam Clerici in fornicationem prolapſi, quorum peccatum ejuſmodi notorium eſt, per ſententiam, ſeu confeſſionem in judicio, aut per evidentiam rei, quæ tergiverſatione aliquâ celari non poſſit, frequenter, ante, & poſt pœnitentiam peractam, in Ordine ſuo ſine diſpenſatione miniſtrant : quippe cùm fortaſſe non animadvertant, neque Dei offenſionem, neque Canonicum impedimentum, quo ob tale crimen ſeſe obſtringunt : idcirco Clerum hujus periculi commonefaciant Epiſcopi, ne qui adeò manifeſta concubinatûs, fornicationiſvè labe contaminati ſunt, Ordinis ſui munus, à quo ſuſpenſi ſunt, exercere audeant, ne ultra pœnas Canonicas irregularitatem incurrant.

CAPUT

CAPUT III.

PArochi ſe non ſatisfeciſſe muneri ſuo exiſtiment, quod præſentiam ſuam apud gregem Vicariis ineptis redimunt, & operas minùs idoneorum interdum hominum conducunt, ad gerendas ſuas vices. Quamobrem præſentis Synodi auctoritate, monemus omnes & ſingulos quibus incumbit cura animarum, ut qui ex diſpenſatione Apoſtolicâ, à continuâ reſidentiâ juſtam ob cauſam excuſantur, ſaltem in Feſtis principalioribus, debita ſua in Eccleſiis Parochialibus munia obeant. Nam ſicut in Medico corporali, eligitur & expeditur induſtria perſonæ; tantò id juſtiùs in Medico ſpirituali animarum, à fidelibus deſiderari ſciant. Reliqui item omnes Curati diligenter gregi ſuo attendant; non perfunctoriè, ſed magna cum pietate, prudentiâ, & diligentiâ, Sacramenta Parochianis ſuis adminiſtrent. Ne ſuperſtitiones, ne contra ritum Eccleſiæ exorciſmos, in ſuis Parochiis à quoquam exerceri permittant; alioqui tales officio Ordinario deferant atque denuncient. Reliqua item omnia, quæcunq; de eorum muniis & officiis in Sacris Conc: Trid: Canonibus, in Statutis Provincialibus; quæ item in Diœceſanis Illuſtriſſimorum Ordinariorum Synodis, ad eorum exactam muneris rationem legitimè definita ſunt, accuratè exequantur, ad earumq; Conſtitutionem, Decretorumvè, quæ Nos præſentis Synodi auctoritate omnia innovamus, & in uſum reduci volumus, normam, omni obſervantiæ atque obedientiæ ſtudio ſeſe conforment.

Ne Cle-

Ne Clericus Clericum ad Judicium ſæculare trahat.

QUia conqueſtus eſt Clerus, quod Spirituales nonnulli, ad Judicia ſæcularia ſe trahunt invicem; renovat Synodus Statutum Provinciale, *lib:* 2. ſub tit: *De foro competenti*, ea de re latum, cum pœnis ibi contentis.

De Electione Archidiaconi.

UT Bulla Provincialis, de Electione Archidiaconi, per omnia obſervetur; aſſumit Synodus antiquas Conſtitutiones Provinciales, ſuper ea re editas: & decernit, ut vocatione Archidiaconatûs occurrente, præmiſſis Cridæ literis, duo Doctores, ſeu Licentiati, vel in Jure Canonico, vel in Theologia idonei, liberæ Electioni Capitulorum proponantur, & ex pluritate votorum Electio concludatur.

De Officio Capituli, Sede vacante.

UT Capitula ſui officii partes, ſub tempus vacationis Sedium Epiſcopalium, in reditibus patrimonii Eccleſiaſtici colligendis & aſſervandis, ex præſcripto Statutorum in anterioribus Synodis latorum expleant; abuſus qui hac in parte, in damnum Epiſcoporum irrepſerunt, abolemus, decernimuſque, ut adminiſtratio & ſuſtentatio, aliiq; ſumptus, qui adminiſtratoribus bonorum, ſedibus vacantibus, incumbunt, limites veterum Conſtitutionum non excedant, perſonæque Capitulares

ſumptus

sumptus ampliores, quàm Statuta permittunt, non faciant; neq; in rem suam, ex peculio fructibusvè bonorum Episcopalium, plura sibi usurpent; sub pœna excommunicationis & restitutionis, aliâs juxta Statutum antiquum Provinciale.

De Jurisdictione Capitulari.

AD petitionem nonnullorum Capitulorum, inhærendo Decretis Sacri Concilii Tridentini, *Seß: 25. c. 6.* decernit Synodus, ut in rebus, quæ in Capitulis tractantur, ac ipsum Capitulum tantùm, ejusq; jurisdictionem concernunt, ea illis salva & intacta, cùm liberis absente Episcopo suffragiis, omninò relinquatur.

De Bonis Mensæ Episcopalis.

VT Patrimonium Ecclesiæ integrum & intactum relinquatur; antiqua Statuta, De revisione bonorum Episcopalium per Capitulares facienda, ut in executionem deducantur, innovat Synodus: & monet ut per eosdem revisores, quorum unus debet proponi ab Episcopo, Inventaria bonorum ejusmodi diligenter & fideliter conficinatur, & in Capitulis asserventur.

Monentur etiam DD. Episcopi, ut circa locationes bonorum, clausulam apponant Actis Castrensibus roborandam, quod dictorum bonorum tenutarii, Sede Episcopali vacante, bona mensæ Episcopalis, Capitulis liberè & sine omni contradictione tradent.

De Antiphonariis, Gradualibus, & Psalteriis imprimendis.

PRopter inopiam Librorum Ecclesiasticorum, utpotè Psalteriorum, Antiphonariorum, & Gradualium non uniformiter Cantus in Ecclesiis absolvitur, neque Divina Officia decenter peraguntur. Promiserunt itaq; Reuerendissimi DD. Episcopi, se suppeditaturos pro Typographo sumptum, ut impensa communi cum Illustrissimo Domino Archiepiscopo, & auctoritate Suæ Celsitudinis, prædicti libri recogniti & emendati, denuò in usum Provinciæ recudantur; & Parochis gratis ab Ordinariis locorum distribuantur; aliis verò justiori pretio vendantur.

De Libris Agendorum.

VT uno eodemq; ritu Sacramenta à Parochis administrentur, decernit Synodus, ut Rituale Romanum quod PAULI V. Summi Pontificis jussu nuper in lucem prodiit, quamprimùm imprimatur; additis Polonico & Germanico, ac Latino sermone, circa Baptismum interrogationibus; & circa Matrimonii confirmationem solito juramento, juxta ritum Provinciæ, addito: sicuti etiam in prædicto Rituali solennitates Matrimoniorum, juxta usum Provinciæ, conservari censentur.

De Statutis Provincialibus.

NE ignorantia Statutorum Provincialium, quorum Exemplaria perpauca extant, aliqui ab ipsorum observa-

serva-

ſervatione ſeſe excuſent; decernit Synodus, ut eadem Statuta antiquiora, Libris quinq; contenta, & per Sedem Apoſtolicam à MARTINO V. JOANNE XXIII. & GREGORIO XII. confirmata, eodem modo, & ordine, in uno volumine recudantur. In alio uerò ſimili volumine, imprimatur Synodus Provincialis, piæ memoriæ KARNKOVII & MACIEJOVII Archiepiſcoporum, unà cum Epiſtola Paſtorali, & cum Decretis præſentis Synodi. Quod ſi in aliquibus locis Librorum quatuor, Conſtitutiones voluminis primi recognoſci opus fuerit, Sacra Synodus negotium iſtud commiſit Rñdis DD. Joanni Foxio, Archidiacono Cracovienſi; Franciſco Zajerſki, Præpoſito Luceorienſi, Decano Pultovieñ: Archidiacono Sendomirienſi: Martino Klocinſki, Præpoſito Sanctiſſimi Corporis Chriſti in Cazimiria; & Nicolao Squernievio, Canonico Lovicienſi, J. U. Doctoribus: unius ipſorum abſentiâ non obſtante, eoſq; ad eum effectum, nec non ad Rituale Romanum, pro uſu Provinciæ redigendum deputavit. Tenebuntur tamen iidem DD. Deputati, Statuti ejuſmodi in ordinem redacta, cum Rituali Romano recognito, antequam impreſſa fuerint, Illuſtriſſimo D. Metropolitano in ſcriptis offerre, ut idem Illuſtriſſimus in Comitiis, ſeu alio commodiori tempore, cum aliis DD. Epiſcopis eadem revideat.

De Sacrificio Miſſæ in privatis domibus non celebrando.

DIſtrictè præcipit Synodus, ut nullus Sacerdos in pri-

vatis Oratoriis audeat Sacrum Missæ sacrificium celebrare. Contrafacientes verò ab Ordinariis ad Juris præscriptum puniantur.

De Festo S. Adalberti.

UT Festum D. Adalberti, Regni hujus Patroni, per omnes Dioeceses Provinciæ cum Octava celebretur, decrevit Synodus.

De Festo Divi Cazimiri.

UT Beatus Christi Confessor Cazimirus, Regni Poloniæ Patronus, congruâ devotione à Provinciæ Nostræ fidelibus, sub duplici officio, ritu Ecclesiastico honoretur, Decreto Apostolico jampridem sancitum est. Cùm verò Dei munere, beneficioq; per istius Sancti intercessionem, nobilissimum hoc Regnum, in variis expeditionibus bellicis, contra Schismaticos & barbaros quosvis hostes, præsentem divinam opem experiri soleat; justum sanè est, ut qui hoc maximè calamitoso tempore, bello difficili & periculoso expositi sumus, tanto sanctiùs hunc ipsum nostræ gentis Patronum veneremur, & per ejus intercessionem in Domino faciamus contra omnes Christiani nominis hostes virtutem. Quamobrem dies ipsius natalis, qui est quarta Martij, ut de more aliorum Festorum, qui à Clero & populo ex præcepto celebrantur, piè & religiose per universam Provinciam à fidelibus celebretur; præsentis Synodi auctoritate, in omnibus Dioecesibus populo quamprimùm denunciandum

manda-

mandamus, atq; ad recolenda divina beneficia in celebritate Festi istius Sancti, ad ejusq; vitæ imitationem excitandam, fideles exhortamur.

De Canonizatione Beati KOSTKA, & Beati CANTII.

POstulationibus prioris Synodi Provincialibus inhærendo, renovandam iterum supplicationem censuit Sacra Synodus, Sanctissimo Dño N. pro Canonizatione B STANISLAI KOSTKA. Interim verò dum Canonizationis negotium curabitur, ut Sua Sanctitas, de eodem Beato officium peragi in totâ Provincia, concedere dignetur.

Eadem item Synodus pro Canonizatione Divi CANTII, Universitatis Cracoviensis Professoris, Sanctæ Sedi Apostolicæ supplicari ab Illustrissimo Domino Archiepiscopo postulavit.

De Academia Cracoviensi.

UT Academiæ Cracoviensis, quæ Ecclesiæ Dei, & istius Regni antiquum est seminarium & ornamentum, debita Professoribus stipendia, anteriorum Synodorum Provincialium, Anno Millesimo Quingentesimo, Septuagesimo Septimo; & Millesimo Sexcentesimo Septimo, Decretis, per Sedem Apostolicam confirmatis, liberaliter constituta, ab Illustriss: & Reverend: Provinciæ Episcopis quotannis persolvantur; eadem Statuta Provincialia antiqua & recentiora innovat præ-

sens Sy-

ſens Synodus, & in executionem deduci mandat. Et quia valor aureorum Ungaricorum, qui in dictis Conſtitutionibus ſpecificantur, in tantum jam excrevit, ut æſtimationem illius temporis, quo primùm ante octoginta annos, de augendis proventibus Profeſſorum Cracovienſium ordinatio Synodalis facta eſt, plus dimidio excedat, declaramus præſentis Synodi auctoritate, aureos in prædictis legibus debere intelligi de aureis, quorum ſinguli duos tantum florenos Polonicos ex antiquo valebant: ita, ut pro centum aureis, ducenti duntaxat floreni Polonici, Academicis Profeſſoribus numerari debeant.

De Collationo Ordinum.

UT Prælati & Canonici, tempore collationis Sacrorum Ordinum per Suffraganeos, in Eccleſia legitimè non impediti, in ſtallis ſuis interſint, monet & hortatur Synodus.

De inſtituendis ad Beneficia.

CUm Sacri Canones valde deteſtentur Symoniacam labem, in acquirendis Beneficiis Eccleſiaſticis: ideò decrevit Synodus, ut ſicut in reſignationibus beneficiorum præſtari debet & ſolet corporale juramentum, quod in ejuſmodi reſignatione non interceſſit fraus, dolus, aut Symoniaca pactio: ita multò magis id circa inſtitutionem ad beneficia Eccleſiaſtica obſervetur; videlicet, ut omnes ad beneficia quævis præſentati, vel electi, ante inſtitutionem, coram Ordinario, vel ejus Offi-

ciali

ciali præstent, circa professionem fidei, corporale juramentum ad sancta Dei Evangelia, quod nihil dederunt, promiserunt, aut aliquem contractum in futurum fecerunt, ad obtinendum ejusmodi beneficium. Neq; aliter ad beneficij possessionem admittantur. Idem in permutationibus beneficiorum Ecclesiasticorum, inviolabiliter debet observari.

Declarat præsens Synodus, aureos, qui pro scriptura ad beneficia curata, vel simplicia, ab institutis in Cancellaria DD. Ordinariorum dari solent, debere intelligi de aureis, quorum singuli duos florenos Polonicales valebant; ita ut pro ejusmodi scriptura duntaxat quatuor florenos Polonicales Parochi, & alij beneficiati solvere teneantur.

De Indulgentiis.

VT Sanctarum Indulgentiarum usus piè & incorruptè omnibus fidelibus dispensetur, ex auctoritate Sanctæ Sedis Apostolicæ, locorum Ordinarij providebunt, ut quàmprimum in suis Diœcesibus, per edictum publicum, Indulgentias, quasvis à sæcularibus Sacerdotibus, & Religiosis exhiberi sibi faciant, & quæ revocatæ aut malè obtentæ sunt, declarent, earumque usum interdicant.

De Decimis.

DEcimæ jure Divino debentur Deo & Ecclesiis, ad congruam sustentationem ministrorum Ecclesiasticorum. Quamobrem fideles omnes, cujuscunque gra-

dus &

dus & conditionis, ad quos Decimarum, missalium, aratraliorum, & maldratorum spectat solutio, obligantur in conscientia eas Ecclesiis vel personis, quibus legitimè debentur, integrè extradere. Quod si qui eas subtrahant, vel impediant, sive etiam prætextu, per injuriam temporum exortæ, suspensionis judiciorum in causis Decimarum, extradere renuant, absolvi ab eo crimine non possint, nisi plenâ restitutione secutâ, sub pœna excommunicationis per confessarios, juxta Sacros Canones & Statuta Provincialia, incurrenda. Et ne per inscitiam aut oblivionem id peccatum committatur, inhærendo Statutis antiquis Provincialibus, sub titulo *de Decimis*, mandamus Parochis & Prædicatoribus, ut in Concionibus primo quoque Dominico die Adventûs & Quadragesimæ, doceant hoc populum, ne propositas à Sacris Canonibus excommunicationis pœnas subire cogantur. Quibus etiam diebus Sacri Concilii Tridentini Decretum, contra occupantes quovis modo fructus, bona, & jura Ecclesiarum, *Sess.* 22 *C.* 11. *&* *Sess.* 25. *C.* 20. communi lingua populo recitari mandamus.

Regulares quoque intelligant, se ex possessionibus, quas acquisierunt, vel in dies acquirent, teneri Decimas prædiales solvere; quemadmodum tenebantur sæculares, priusquam possessiones hujusmodi in regulares transtulissent: alioquin eosdem Regulares, nisi Judices Conservatores elegerint, ad præscriptum Constitutionis S.D.N. die XXIX. Septembris, Anno M.DC.XXI. hâc de re editæ, coram locorum Ordinariis conveniri posse.

De Re-

De Regularibus.

INtelligant Presbyteri omnes etiam Regulares, cujuſvis Ordinis, ſe nullatenus poſſe Confeſſiones perſonarum ſæcularium etiam Sacerdotum audire, niſi priùs fuerint ab Epiſcopo examinati, & approbati: ac ſimiliter non poſſe à caſibus Epiſcopo reſervatis abſolvere, abſque ipſius ſpeciali licentia, juxta Decretum Sacræ Congregationis, in hac Synodo autenticè exhibitum, cujus tenor ſequitur.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum reſpondit: Regulares quantumvis exemptos, & ad audiendas perſonarum ſæcularium Confeſſiones approbatos, non poſſe quempiam abſolvere à caſibus, quos Epiſcopus ſibi reſervaverit; nec ulla illis ad hoc Privilegia, etiamſi fuerit illud, quod Mare Magnum appellant, ſuffragari.

De Judicibus Tribunalis.

VT Deputati omnes ad Judicia Tribunalis Regni, ab Epiſcopis idonei propoſiti, & à Capitulis electi, jurent in Capitulo, ſe abſque legali impedimento, coram Capitulis verificando, non diſceſſuros ante finem Judiciorum, tàm Petricoviâ, quàm Lublinô, niſi relicto ſufficienti numero ad judicium compoſitum; decernit præſens Synodus. Item ut penſiones ab Epiſcopis Græcis, Deputatis pendi ſolitæ, ſolis Eccleſiarum Cathedralium Ruſſiæ Deputatis cedant, nec in poſterum in æqualem diviſionem cæterorum Deputatorum Poloniæ convertantur.

rantur. Iidem tamen Deputati Russiæ, tàm Petricoviæ, quàm Lublini continuè residere, durantibus judiciis teneantur.

Item, ut omnium Ecclesiarum Deputati, qui plura possident beneficia, non tamen incompatibilia, absque Apostolica dispensatione, occurrente vacatione præstimoniorum, eadem in omnibus Ecclesiis, in quibus beneficia possident, cùm sint in negotio Ecclesiarum totius Provinciæ, per Procuratorem, juxta senium suum possint optare: dummodò juxta præscriptum Statutorum Capitularium sint habiles, & necessaria ad id habeant requisita.

De Processu Judiciorum.

FInem litibus quamprimùm imponere æquitati convenit: proinde decernit Synodus, ut Judices in Provincia, in causis coram Tribunali suo agitandis, Processum Juris, quantum fieri potest, faciant breviorem. Et quòd de nullitate Processus obijci non possit, nisi ex defectu citationis, jurisdictionis aut mandati, juxta Leonis Decimi Provincialem dudum receptam, necnon Clementis Octavi, quæ incipit: *Litium dispendiis*, Bullas super eâ re editas.

De Oratione pro Mortuis.

SAnctum & Christianâ pietate dignum est officium, pro fidelibus defunctis exorare: Quamobrem pio & laudabili fælicis recordationis Gregorii XIII. exemplo

omni-

omnibus Christianis proposito ad imitandum, orationem vespertinam pro mortuis, præsentis Synodi auctoritate constituimus: ita videlicet, ut perpetuis temporibus in singulos dies, ante decursum primæ horæ noctis, sive post occasum solis, hora una circiter, dato signo majoris campanæ, pro Defunctis Oratio Dominica, Salutatio Angelica sæpiùs repetita, cum Psalmo, *De profundis*, qui eũ sciunt, religioso cordis affectu dicatur. Et ne post ordinarium Angelicæ Salutationis pulsum, insolito pulsu audito, incendii vel tumultûs alicujus exorti signum dari à populo existimetur; præmoneri in concionibus hâc de re populum, mandamus: Atq; ut unusquisq; Episcopus Provinciæ, pro salutis animarum zelo, ubiq; locorum in sua Diœcesi, religiosè hoc precationis & charitatis officium, à suis Diæcesanis præstari faciat, monemus & hortamus.

De Testamentis, & eorum forma.

SAcra Synodus, imperitorum Clericorum indemnitati consulendo, declarat testamenta posse condi & ordinari, non publicando coram testibus vocatis & rogatis Testamenti sui seu ultimæ voluntatis articulos. Inde enim multi intestati moriuntur, vel male testamenta condunt, putantes de necessitate se obligari, ad expressionem pecuniæ, & rerum suarum mobilium: Ideo formam hanc præscribere imperitioribus voluit. Testamentum conditurus Clericus curatus & non curatus, siquidem ad pias causas testari voluerit, speciatim & nominatim vocet duos Sacerdotes, si fieri poterit: aut si

duo Sacerdotes non sint, alios probos viros. Sin autem voluerit testari ad non pias causas, vocet Parochum, & duos testes, vel certè quatuor testes, si Parochum noluerit, aut non potuerit adhibere; per quos possit de ipsius constare voluntate, & declaret coram illis, quòd velit Testamentum facere. Deinde non est opus, ut legat suum Testamentum & publicet, sed scriptum suâ manu, vel alterius, offerat dicendo hæc vel similia verba: *Domini mei, offero coram vobis in scriptis ultimam meam voluntatme; nolo tamen ut aliquis sciat, quàm diu vixero, de rerum mearum dispositione introscripta: protestor tamen, quod in ista charta scripsi meam ultimam voluntatem, quam valere cupio, hoc, & omni alio meliori modo, via jure, stylo, & formâ; ita, quòd si non valebit jure testamenti, juxta Statutum Provinciale, valeat jure nuncupativi testamenti, vel alio meliore modo.* Ipse Plebanus seu testator subscribit sic: *Ego N. præsens Testamentum, seu ultimam meam voluntatem, manu mea seu alterius N. scriptam, vobis dico, & protestor, quod mea sit ultima voluntas, & vos quos vocavi & rogavi, eo nomine rogo, ut subscribatis in fidem & testimonium præmissorum.* Testes autem subscribant sic: *Ego N. testis vocatus & rogatus à V. testatore N. interfui & audivi testatorem sic dicentem: Hæc est mea ultima voluntas in hac charta, quam tamen non audivi nec legi, quod testator nolebat mihi notam esse: ideò subscripsi in testimonium præmissorum.*

Quod si testes scribere nesciant, eos debet rogare testator, assignato ipsis aliquo viatico, ut conveniant viciniorem Parochum, & in recenti hoc ipsum denunci-

ent &

ent & petant, ut hoc ſumat ad notam. Aut minore compendio teſtes vocati, denuncient idipſum coram judicio villano. Et ſic celebrata ultima voluntas, erit firma & valida, etiam ſine inſtitutione hæredis, & abſque aliis ſolennitatibus de jure requiſitis. Si autem aliquem inteſtatum mori contigerit, ordinat & ſtatuit Sancta Synodus ut Epiſcopus Ordinarius, ſeu alius, quicunq; poteſtatem diſponendi poſt inteſtatum habens, teneatur omniò ex relicto inteſtati, ſolutis ſolvendis juxta Statutum Provinciale, anniverſarium conſtituere defuncto in Eccleſia, in qua idem defunctus ſervivit. Quæ executio ut ſit in viridi obſervantia, omni dolo & fraude ſemotis, Ordinarios & eorum Officiales, ad quos executio teſtamentorum pertinebit, Sancta Synodus onerat, ſub pœnâ excommunicationis, & onere reſtitutionis, ad cujusvis inſtantiam.

De Uſuris.

NOn ſine maximo dolore animadvertimus, in hac Provincia committi uſurarios contractus, lege divinâ, & omni jure humano prohibitos. Quamobrem pro noſtri muneris cura, cupientes hanc peſtem, ad perniciem populorum latiùs manantem, reprimere; innovamus antiqua de Uſurariorum pœnis, & de pignoribus Statuta Provincialia; & præcipimus omnibus Parochis, ut bis in Anno, videlicet Dominicâ primâ Quadrageſimæ, & Dominicâ Conductûs Paſchæ, prædicta Statuta fidelibus exponant, ac eos ſalutaribus monitis inſtruant,

ut ab

ut ab ejuſmodi illicitis contractibus abſtineant.

Lectis itaque & publicatis præmiſſis, omnibus & ſingulis Conſtitutionibus & Decretis, gratiisq; Deo immortali actis, & aliis juxta ritum Pontificalis Romani obſervatis, poſt ſolennem Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini Metropolitani ſupra nominati, omnibus tunc præſentibus, impertitam benedictionem, Synodus eſt finita. In quorum omnium & ſingulorum præmiſſorum fidem præſentes, Sigillo Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini Archiepiſcopi Gneſnenſis ſupra nominati, eidem Synodo præſidentis, ſunt communitæ. Actum & Datum Anno & Die quibus ſupra.

Locus Sigilli.

Ioannes Lugowſki, Sac: auct: Apoſtolica pub: Actorumq; Curiæ Illuſtris: & Reverendiſſ: Dni Archiepiſcopi Gneſnenſi ſupati ac Synodi præſen: Notarius.

Approbatio.

NOS ROBERTUS, Tituli Sancti Alexii, S. R. E. Presbyter Cardinalis Ubaldinus, pro munere Nobis injuncto fidem facimus, & attestamur, Decreta Provincialis Synodi Gnesnen: à D. Archiepiscopo Gnesnensi, alijsque Comprovincialibus Episcopis, Anno Millesimo, Sexcentesimo, vigesimo primo, die vigesima sexta, Mensis Aprilis celebratæ, à Sacra Congregatione Cardinalium, Concilij Tridentini Interpretum, SS. Dñi Nostri jussu de more recognita, atque ubi oportuit immutata fuisse, quæ hoc Libello cartarum XXII. quarum prima incipit, *Acta, &c:* ultima verò, *Lectis itaq;*, & desinit *quibus supra.* omnia continentur. In quorum fidem his propria manu subscripsimus, & ab infrascripto Secretario item subscribi, sigillique Nostri impressione communiri mandavimus. Datum Romæ, die XXIX. Aprilis, Anno M. DC. XXIII.

R. Card: Ubaldinus.

Sigillum.

Prosper Fagnanus S. Cong: Conc: Secr:

Ex S. Conc: Trident:

Seſſ: 22' C. 11. De Reform:

SI quem Clericorum, vel Laicorum, quacumq; is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali, præfulgeat, in tantum malorum omnium radix cupiditas occupaverit, ut alicujus Eccleſiæ, ſeu cujuſvis ſæcularis, vel regularis beneficii, Montium pietatis, aliorumque piorum locorum Juriſdictiones, Bona, Cenſus, ac Jura, etiam Feudalia, & Emphyteutica, Fructus, Emolumenta, ſeu quaſcunque obventiones, quæ in Miniſtrorum, & pauperum neceſſitates converti debent; per ſe, vel alios, vi, vel timore incuſſo, ſeu etiam per ſuppoſitas perſonas Clericorum, aut Laicorum, ſeu quacunq; arte, aut quocunque quæſito colore in proprios uſus convertere, illoſq; uſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab iis, ad quos jure pertinent, percipiantur: is anathemati tam diu ſubjaceat, quam diu Jurisdictione,s Bona, Res, Jura, Fructus, & redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocunq; etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ, pervenerint, Eccleſiæ, ejusque Adminiſtratori, ſive Beneficiato, integrè reſtituerit, ac deinde à Romano Pontifice abſolutionem obtinuerit. Quod ſi ejusdem Eccleſiæ Patronus fuerit, etiam Jurepatronatus ultra prædictas pœnas eo ipſo privatus exiſtat. Clericus verò, qui nefandæ fraudis, & uſurpationis hujuſmodi fabricator, ſeu conſentiens fuerit, eiſdem pœnis ſubjaceat; nec non quibuſcunq; beneficiis privatus ſit, & ad quæcunq; alia beneficia inhabilis efficiatur, & à ſuorum Ordinum executione, etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem, ſui Ordinarij arbitrio ſuſpendatur.

EX-

EXHORTATIO

Illustrissimi & Reverendissimi D. ARCHIEPISCOPI

Post Sacrum Votivum,

Ad universum Clerum.

BRevem ego, Illmi & Rndmi Dni, & cæteri Fratres in Christo charissimi, ac potiùs ex instituto, atq; consvetudine Synodali, quàm necessitate aliqua, in hoc Sacrato Concilio nostro, mihi habendum esse censeo sermonem. Non enim ignorant Amplit: & Fraternit: Vestræ, quem ad finem Sacræ Provinciales Synodi sint institutæ; quid tractandum deliberandumq; in ijs sit; quid deniq; præcipuum istud rerum Ecclesiasticarum præsidium, jam inde ab Apostolicis temporibus institutum, hactenus retardârit. Igitur in istis recensendis non immorabor: ea autem quæ Nostri muneris sunt, quæq; à Nobis, tristi isto & infelici suo Nostroq; tempore, S. Mater Ecclesia, & charissima Patria postulat, brevissimè perstringam. Prius tamen tibi Patri Misericordiarum, & Deo totius consolationis, debitas reddo gratias, qui nos huc in tuo Sancto Nomine, ex dissitis partibus fæliciter congregasti. Mit-

te Domine inter nos Spiritum S. tuum, qui actiones nostras aspirando præveniat, & adjuvando prosequatur. Vobis quoq; Illmi & Rndmi Dni, meritò habendæ sunt gratiæ, laudandaq; pietas in Ecclesiam, quod ad opem periclitanti? communi consilio ferendam, à me vocati, promptè & alacriter accurristis. Adeste igitur animis, Amplissimi Patres, adesto tota Presbyterorum cujusvis conditionis corona, Synodum Provincialem celebramus, non tantùm Sacris id Decretis, & Canonibus jubentibus; verùm gravissima quoque exposcente necessitate. Consultandum enim Nobis est, non modo de S. Ecclesiæ Catholicæ doctrina, fideq; nostra ab omni labe errorum vindicanda, ejusq; puritate & integritate retinenda, officiis nostris rite & ordine exercendis, reformandis moribus ad Sanctissima præcepta, & laudem Ecclesiæ disciplinæ, corrigendis excessibus aut abusibus, si qui per aliquam negligentiam irrepserunt, priscis legibus sanctè sancitis in usum revocandis, controversiis componendis, retinendoq; jure nostro, ac prærogativis pænè labentibus: Verùm etiam atrocissimo bello à gentibus immanitate barbaris, multitudine infinitis, sanctissimæ Christianæ professionis, ac Salvatoris JESU Christi gloriæ,

crude-

crudelissimis inimicis imminente, de salute statuq; nostro tuendo, ac Sanctissimis Ecclesiis, in quibus Nomen Domini celebramus, ab interitu diroq; exitio vindicandis. Primùm itaque accuratè recogitemus nobiscum, ne fortè propter peccata nostra, justus Dominus plagam hanc in populum, Regnumq; hoc intorqueat, & vibret gladium exardescentis in nos indignationis suæ, uti quondam in populum Hebræorum sibi dilectum intorserat & vibrârat; quando propter peccata Prophetarum, & iniquitates Sacerdotum, immiserat Chaldeis gentem fortem innumerabilem, quæ totum Judaicum populum in Babilonicam abduxit servitutem, templumq; illud, in quo habitaturum se promiserat, prophanavit & evertit, ac Sacrificia & libationes impiè sustulit & abolevit. Expergiscamur igitur nos, qui speculatores sumus, vigilemus super gregem commissum nostræ custodiæ, suscitemus dormientes in peccatis. Insonemus buccinâ, hortemur ut quiescant omnes perversè agere, & incipiant tandem benè agere. Revertamur ad Dominum toto corde & animo, & ambulemus in viis ejus. Vos maximè Sacerdotes, placare iram Dei nostri, plangite vestra & populi delicta; ingredimini in Sanctuaria Dñi, ministri Dei

G2 *nostri,*

*nostri, sanctificate jejunium, cessent commessationes & ebrietates, agite pænitentiam, fructus ea dignos fa-
cite, expurgate vetus fermentum, sitis azymi, puri ab
omni labe impudicitiæ, à cupiditate rerum terrenarum,
& carnalibus desiderijs; avaritia radix omnium ma-
lorum non habitet in pectoribus vestris; in Cælestium
bonorum contemplatione, in Deo ipso ac ejus amore,
cogitationes vestras defigite. Ita preces vestras exau-
diet, & non irascetur in finem, & ad interitum popu-
li sui, justus & misericors Dominus, & præstabilis
super malitia, invocantibus eum in veritate, & pec-
cata sua verè & ex animo deplorantibus. Incumbi-
te igitur orationi nocturnæ & diurnæ; offerte placabi-
les hostias pro vestris populiq; peccatis. Potens est Do-
minus hostium nostrorum, qui gloriantur in fortitu-
dine sua, & in multitudine copiarum suarum, elidere
superbiam, & eos in virtute sua conterere. Uti olim
superbi Senacherib Assyriorum Regis, templo ac sa-
cræ Urbi Hierosolymitanæ, universoq; populo excidi-
um minitantis, ad pias lachrymas & supplicationes
pij Regis Ezechiæ, Prophetarum & Sacerdotum, ac
Principum totiusq; populi castra contrivit. Nos ve-
rè Illmi & Rndmi Dni, Comministris nostris præea-
mus,*

mus, non modò monitis, sed & exemplis. Luceamus tanquam lucernæ in domo Domini, positæ super excelsa candelabra; vigilemus, laboremus, honorificemus ministerium nostrum, quod non modo excellentius est alijs spiritualibus, verum planè Divinum; gratiam quam accepimus, non in vacuum recipiamus. Talenta nobis tradita exerceamus ad salutem populi, & sanctæ fidei, ac omnium Christianarum virtutum propagationem. Meminerimus nos non ad otium aut luxum, & voluptatem, divitiasq́; coacervandas, esse vocatos: sed ad pascendum gregem Domini, & quærendas ac sanandas oves, quas ipse triginta trium annorum laboribus, humanâ carne ac miseriâ ultro susceptâ, ac deniq́; sanguine proprio, morteq́; crudeli, è diabolica servitute vindicavit. Verùm quia piè & eruditè, vocationis nostræ partes, Theologus, quem orantem audivimus, nobis in memoriam revocavit, & impressa ea esse ex Apostolica Sanctæq́; Matris Ecclesiæ doctrina, in animis nostris non dubito, supervacaneum est ea pluribus commemorare. Unum, in quo hujusce nostræ Synodi dignitas, optatusq́; successus agitur, ab universo Sacrato Cœtu Fratrum meorum, tàm Illustrissimorum & Reverendissimorum Episcoporum,

 quam

quàm cujusvis Ordinis Sacerdotum, hîc Spiritu Sancto authore congregatorum, in tuo Nomine JESU Dulcissime, cum Apostolo tuo obnixè peto, ut idem sapiamus omnes, inspirante Sancto tuo Spiritu, & unum simus, sicut tu & Pater tuus, cum Spiritu Sancto, qui à vobis procedit, unum estis: ut mutuam inter nos charitatem continuam habeamus, unanimes, idem sentientes, nihil per contentionem, aut inanem gloriam, neq; per æmulationem facientes; sed in humilitate nobis invicem superiores arbitrantes, non quæ nostra sunt singuli considerantes, sed quæ aliorum, ac ipsius Matris Ecclesiæ: supportantes alter alterum in charitate non ficta, & solliciti servare unionem spiritûs in vinculo pacis. Deniq; quæcunq; vera, quæcunq; sancta, quæcunq; pudica, quæcunq; bonæ famæ, quæcunq; ex laude sanctæ disciplinæ, ea cogitemus & agamus. Tu verò Christe JESU, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum, infunde in corda nostra Spiritum timoris tui, à quo vera sapientia, tanquam à fonte dimanat: adimple nos spiritu consilij & pietatis, ut nostræ istæ actiones à te incipiant, & per te captæ, ad gloriam tuam salutemq; nostram finiantur, Illumina Domine, vultum tuum super nos, &

misere-

miserere nostri, ut cognoscamus in terra viam tuam, & in omnibus gentibus salutare tuum. O mucro Domini, revertere in vaginam tuam, & quiesce, ut securi & quieti glorificemus Deum nostrum; in quo uno spem nostræ salutis reponimus. Respice Domine tribulationem nostram; & ne permittas ut prævaleat inimicus, ne fortè superbiat, & blasphemet ac dicat: Ubi est Deus eorum? Protege igitur Domine, Pontificem nostrum GREGORIUM, *& Ecclesiam tuam sanctam. Protege Regem nostrum* SIGISMUNDUM, *& universum populum sperantem in te: ad te enim sunt oculi nostri ne pereamus; tu in manu forti & brachio excelso, erue nos de faucibus inimicorum nostrorum, qui veniunt ad dilaniandam hæreditatem tuam, & contaminanda templa sancta tua; ut ab ipsis per te liberati, intrà Sanctuaria tua impolluta, tibi gratias reddamus, & laudetur nomen tuum, apud Sarmaticas hasce gentes Catholicæ Religioni deditissimas, in sempiternum.*

Sermo

Sermo habitus in Synodo Provinciali Petricoviæ.

TRagicum spectaculum Amplissimi hujus Regni, Vesterque hic, ô fulgentissima Ecclesiarum sydera, augustus consessus, animo sensuique violentos imprimunt effectus. Quæ etenim mens nativum servabit vigorem, conspiciens florentissimum Regnum decore pacis destitui? dum ut verbis Poetæ dicam,

Nobilitas cum plebe perit, lateq; vagatur
Ensis, & à nullo revocatum est pectore ferrum.
Stat cruor in templis, multaq; rubentia cæde
Lubrica saxa madent; nulli sua profuit ætas.

Arrodit & expectatio futurorum, quandoquidem fortuna belli ancipiti in loco est. Nec minùs sensus splendore hujus Majestatis Ecclesiasticæ obruitur: Sanctitatis enim & sapientiæ radij undequaque percurrentes, debilem hanc senescentis oculi aciem perstringunt; & quidquid sit sermonis præconcepti, coram tot Sapientissimis Pontificibus, tot doctissimis Prælatis & Patribus, effunderet non sinunt. Nec mirum. Pontifices enim Dei, Angelos Ecclesiarum, stellas dexteræ Altissimi, columnas fidei, Viros Apostolicos, hujusque Amplissimi Regni Ecclesiarum capita intueor. Utriusque magnitudini, animus sensusque cederent: authoritas tamen Illustrissimi PRINCIPIS mei, parere percupido favorem Sacrati cætus Vestri, ausumque sermoni suppeditabit, quo rem à Divino Spiritu mutuatam, præsidibusque Ecclesiarum divinitùs destinatam, non persvasibilibus humanæ Sapientiæ verbis: *Quid enim paleis ad triticum?* sed salutari Spiritus eloquio, feliciùs percurram & expediam. Horum Synopsim Illustrissimo cætui Vestro propositurus Apocaliptici vatis authoritate attentionem postulo. Qui habet aures audiendi audiat, quid Spiritus dicat Ecclesiæ. Ex quibus, ut in gruentibus Ecclesiæ orbisque Patrii malis evertendis, efficax antidotum colligi possit,

gi possit,

gi possit: *Tu septiformis munere, Dextra Dei tu digitus: Tu ritè promissum Patris, Sermone ditans guttura. Accende lumen sensibus, Infunde amorem cordibus: Virtute firmans perpeti, Quæ tu creasti pectora.*

Excederet numeros, si singula quæq; alloquia supremæ illius Majestatis, abjectissimo mortalium generi facta, pensitanda inducerem. Satis est capita illorum attingere, proque diversitate prolatorum, diversum sensum eorumdem degustare: experimento enim è Divinis eloquiis petito, triplicis ordinis esse censentur. Sunt quædam svavissima, quale illud Davidicum: *Audiam quid loquatur in me Dominus DEUS, quoniam loquetur pacem in plebem suam:* hoc facit, ut sedeat populus in abundantia pacis, in requie opulentia, & in tabernaculis fiduciæ. Loquitur aliquando, dulcedini acrimoniam conjungens, quo abundè repletum se senserat Ezechiel libri ferculo degustato, continente lamentationes, carmen, & ve. Loquitur tandem voce, confringente cedros: quale illud Hierem: 18. *Loquar adversùs gentem, & adversùs Regnum, ut eradicem & destruam, & disperdam illud.* Hujus ordinis edicta Divinitus missa Ecclesiis agnosco, simulque timore percellor, ne illustrissima hæc Sponsa Vestra paribus nævis infecta, parem ultionis, & iræ Divinæ impetum, hoc calamitatum undique imminente exercitu, præstoletur, aut veriùs experiatur. Illa enim septem, quod universitatis genus est, Asiatica templa, flammeis oculis perlustrata, totius Ecclesiæ continuam varietatem delineant. Sed quia dicit Spiritus Ecclesiis; tempus non suppetit singula recensere, ex quibus unum verbum assumo; quod si pro dignitate, eodem afflante spiritu, altiùs penetravero, satis me functioni imperatæ fecisse existimaverim. Expectatis, Illustrissimi PRINCIPES verbum hoc? Refero, horrensque refero: *Charitatem primam reliquisti. Memento unde excideris, & age pænitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo.* Tota demeriti causa tamen charitatis jactura: causa, quæ sola candelabri motionem, id est, luminis illius & doni Cælestis, nempe fidei privationem, sponsæ repudium, Angeli electi reprobationem; & ut multa brevi complectar, summi boni & beatitatis damnum inferre potest.

Hic jam diligentiùs expedit ſcrutari, Charitas, quare vel maximè in Epiſcopo à Spiritu deſideretur? Manifeſtum eſt Epiſcopalem dignitatem in Eccleſia Apoſtolicum faſtigium poſſidere quocum vendicat iila ſuis, ut ſint amici Dei, non hoſpites & advenæ, ſed domeſtici facti, hac ſolâ teſſerâ ab omni alienorum colluvie ſegregati, imò ſupra omne, quod eſt in Eccleſia Dei, eminens elevati: Et juxta Theologorum ſententiam, ſoli in apice perfectionis poſiti. Aſtat ſanè Regina à dextris ſupremi illius Dei, circumdata varietate diverſè militantium. Sunt innumeri, qui liberam animi electionem violentiâ illâ Regnum Cælorum petente, non ſervâ neceſſitate, ſed heroico obedientiæ actu peſſundârunt: ſunt qui carnis & mundi leges experti ſine carne vivere, & in Cæleſtem converſationem aſſcribi elegerunt: ſunt qui geniturâ locupletes, hæredeſque paternorum bonorum effecti, omnia ut ſtercora propter Chriſtum reliquerunt; ſunt qui filiorum Bellial truculentiâ attritâ ſeſe ſuaque demoliri patiuntur, illius edicto firmati: *Mihi vindictam, & ego retribuam.* Sunt, qui jejuniis mortificationibusque ultro aſſumptis, diu noctuque corpora, Hoſtiam Deo placentem offerunt. Ij cæterique Divinis deditì, ad perfectionis culmen aſpirant, & velis remiſque in hoc periculoſiſſimo mari contendentes, rarò pertingunt ſolis Epiſcopis apicem occupantibus, idque charitatis ope, quod ſic manifeſto. Charitas eſt connubium, & conformatio duarum voluntatum, Divinæ ſcilicet & humanæ, in unam, qua ſibi mutuo in omnibus ſummèque conſentiunt & conformantur, Deus & homo. Charitas enim rapit ſecum omnes ænimæ vires & affectiones in Deum, & quò magis creſcit in homine Charitas, eò magis creſcit hæc animæ cum Deo unio & deſponſatio, ita ut animæ charitate flagrantes, in eaque ſe aſſiduè exercentes, nuptiis cum Deo, & nuptialibus bonis, ac gaudiis Divinis fruantur. Mentem Divi Bernardi aperio, cujus & verba addo: *Verè ſpiritualis, ſanctiq; connubij contractus eſt iſte.* Parum dixi contractus, complexus eſt. Complexus planè, ubi idem velle & nolle, unum prorſus de duobus faciunt Spiritum. Nec verendum, ne diſparitas perſonarum claudicare faciat convenientium vo-

lunta-

luntatem, quia major reverentiam nescit. Hanc Charitatem creatam, provocat illa supereminens omni scientiæ, Charitas Christi, quam uno verbo monstraturus Baptista, sponsum illum appellavit habentem sponsam. Postquam enim VERBUM CARO FACTUM, ablutam sanguine sponsam sponsavit sibi in sempiternum; sponsavit autem in justitia & judicio, in misericordia & miserationibus, sicut sponsus super sponsam, gavisus est super nos Deus noster. Connubia hæc optata dulcissimus Sponsus usque ad consummationem sæculi continuaturus, posuit in Ecclesia sua quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores quos rectiùs dixero, Sponsos uni operi intentos; nempè qui spoponderunt Ecclesiam Virginem castam exhibere Christo. Memini Petrum non priùs clavum regendæ Ecclesiæ accepisse, nisi exactè Charitate munitum. Memini Apostolis toties inculcatum novum Charitatis mandatum; jamque muneris Amplissimi Vicarii constituti, illud audiunt: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Missio illa fuit Charitatis summique amoris, sanguinis profluvio, mortisque atrocissimæ effectu illustrata: eadem Apostoli virique Apostolici ornati, ludibria, verbera experti, legitimos sponsos dilectæ sponsæ, in locum Summi Pastoris suffectos se monstraverunt. Proinde necessarium semper fuit, probatum & constantem debere esse amorem ejus, cui committi debuit fidelium cura, & gubernatio. Talis connubii initia habentur, non ex homine, non valente aliquid boni cogitare ex se; sed ut æterna Veritas testatur, ex Deo vocante & trahente: nemo enim sumit sibi honorem hunc, nisi vocetur à Deo tanquam Aaron. Vocantur autem electi, eliguntur dilecti; dilecti Charitate illa perpetua, qua digni facti sunt in partem sortis Sanctorum. Sed quorsum ista? Charitas aurum ignitum est, scintillat, ardorisque sui multos participes facit: charitate in omnibus divites facti quid non efficiunt? Placet cum Apostolo, divitias excellentissima charitate pollentium attingere. Charitati indivulsè hæc tria sunt annexa: Sanctitas, amicitia, filiatio Dei. Ubi charitas est, exulat vitium, virtus regnat, ejus cultores Sancti & im-

 macula-

maculati in conspectu Altissimi perseverant. Et quia diligentes se diliget, tacit annuens, adoptioneque filiorum ornat; ut in domo Dei, non ut servi, sed hæredes abundent, & dispensent bona dilecti sui. Sed ut exemplis res clarior appareat: Oblivio & ingratitudo illa Hæbrei populi, qua pro Deo & Salvatore suo vitulum adorârunt, extremum merebatur, exciduum; idque intulisset Deus, nisi Moysis Deo chari supplicatio intervenisset, teste Davide: *Dixit, ut disperderet eos, si non Moyses electus ejus stetisset in confractione in conspectu ejus.* qui & dictum audivit: *Dimitte me, ut irascatur furor meus, & deleam eas.* Rectè cum Arnobio alloquar Moysem: Putasnè tu, ô Moyses, plus misericors es quàm ille, qui blasphematus manna pluit? qui contemptus de petra produxit aquas? Non tu plus misericors, sed voluit Dominus affectum tuum ducibus populi recitari, ut sic ágant circa peccatores, sicut te fecisse cognoscunt, non citò damnent, sed volentem Dominum condemnare suis precibus flectant. Et licet sit scriptum Deum esse, cujus iræ nemo resistere potest, cum Divo tamen Gregorio dicimus; *Neminem quidem iræ Dei absolutè posse resistere tamen justos multos restitisse Divina testantur eloquia: quoniam ij & similes, ab ipso Deo accipiunt, contra impetum percussionis ejus opponuntur, & cum ipso erigunt se contra ipsum, eosque Divina vis sibi opponit secum.* Subdit ibidem, Quid est servo dicere, dimitte me, nisi deprecandi ausum præbere? ac si aperte ei diceretur? Pensa quantum apud me valeas, & cognosce quia obtinere poteris, quidquid pro populo exoras. Sed & Aaron vastante incendio rebellem populum, inter viventes & mortuos thuribulum sumens, animadversionis ignem incensi fumo temperavit. David humiliter Angelo ferventi se opponens, gratiam & ante tempus præfinitum exegit. Helias quoque longo jam tempore terra arente, subductas de Cælo pluvias verbo revocavit. Voluit Deus ille qui charitas est, habere ædificatores sæpium, avertentes semitas in quietem, quod Divi Hieronymi sensu facit; ut nequaquam ira Dei desæviat, sed placetur; & omnes indignationis semitæ conquiescant. Unde apud Ezechielem comminatur Deus malis pastoribus,

non a-

non ascendentibus ex adverso, nec opponentibus murum pro domo Israel, ut starent in Prælio in die Domini. Hinc certo certiùs constat, universa Imperia & regna, robur & durationem suam habere, non in curribus & equis, non in fortitudine exercituum, sed in sanctitate Pontificum, qui amici, filijque Domini Dei Sabbaoth, dignatione sua supremâ constituti sunt. Vos ego Illustrissimi Patres, Vestrique Ordinis supremam dignitatem agnosco tenere scutum invincibile efficacissimæ orationis, armorum defensivorum vim habentis, adversus ingruentes calamitates. Vos inter Deum & populum mediatores constitutos, quorum Sacrificiis & mucro sæviens convertetur in vaginam. Vos illos decem viros justos Abrahamo numeratos, quos si ultrix ira Divina inveniret, & ipsa Sodoma incolumis salvaretur. Vos custodes illos constitutos super muros Christianæ Hierosolymæ, non cessantes cum hac suorum Castrorum acie laudare Nomen Domini. Vos charitate succensos, interpositos ut septem, & stantes oppositos contra Deum pro terra ne dissipata pereat. Vos Angelos Domini Exercituum, frementia Castra Assyriorum ad internecionem usque vastare volentes. Hæc est de Cælo fortitudo nostra, quæ si in gradu suo consummata perstiterit, non timendum quid faciat nobis homo. Sed terret censura Præsulis Ephesini, cui Spiritus dicit: *Reliquisti charitatem primam.* Non amisisse charitatem putandus ille Episcopus, sed de fervore ejus non nihil remisisse; quòd nimis securè vixeris, quædamque oscitanter egerit, à culmine perfectionis ad inferiorem virtutis gradum per incuriam delapsus est. Et licet certò definiri non possit, cujus negligentiæ accusatus fuerit: sive enim quòd concionandi curam ob perfidorum hominum pervicaciam ex parte abiecerit; sive quod indigentium necessitatibus de suis facultatibus parcè providerit; utrumque accerimè increpari debuit: quorum altero, salus & conversio peccantium, quæ hostia Deo maximè accepta existit, negligitur: altero irriguum illud pietatis & misericordiæ à Deo stabularijs donatum arescit, fructus debitos in horreo Cælesti condendos non producendo. Quicquid illud est, hoc vel maximè observandum

 censeo:

censeo: Deum ægerrimè ferre quamlibet in virtutum progressu incuriam, charitatisque remissionem; in ijs præsertim, quorum est ad perfectionis apicem vel aspirare, vel intentiori charitatis affectu in dies proficere, justorum siquidem semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem. Non aberravero, si præsentium calamitatum, quibus Sponsa hæc vestra oppressa ingemisci, Ecclesiastici Ordinis Vestri charitatis remissionem, causam protulero. Dignitas sanè Apostolici Ordinis Vestri cum primis suscipienda, omnique reverentiæ cultu, vel mihi minimo maximè veneranda venit, quam Pastoralis vigilantia, Ecclesiarum sollicitudo, irreprehensibilis vitæ integritas, summa prudentia, honoris Divini æmulatio, mirum in modum illustrem faciunt: sed judicium nostrum cum Domino opus nostrum cum Deo nostro. Spiritum nempè ponderator Dominus, appendens justitias nostras in statera, invenit minus habentes. Pondere enim sanctuarij, non vulgari & mundano, affectiones Spiritûs ponderantur. Mendaces filij hominum in stateris, decipientes de vanitate in idipsum: bonum malum, & malum bonum dicentes; at æquissimus ille circumspector omnium, cujus judicia pondus & statera sunt non secundùm intuitum hominis, sed penetrando singula, ad amussimque cuncta judicat. Docet censura hæc Ephesini Antistitis: docent anteactorum temporum exempla: dissimulandanè videtur tam stricta animadversio Censoris pressius urgentis? *Venio tibi citò, & movebo candelabrum tuum.* Ille se venturum minatur, qui dixerat: *Mea est ultio, & ego retribuam eis in tempore; juxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora:* horrendum hunc adventum provocans, est Charitatis remissio. Nec discrepant anteriorum temporum exempla. Sancto enim Cypriano teste: Sævissimam illam persecutionem sub Decio, Christianos meruisse didicimus. Verba sunt SS. Martyris. Traditam divinitùs disciplinam pax longa corruperat, erantque admodum depravati, tàm populorum, quàm Episcoporum mores, jacebat fides, & quasi dormiebat, atque adeò opus fuit, ut erigeretur ejusmodi Cælesti censurâ. Quid hic memorem clades Galliarum ob pec-

cata

cata immissas? Laborabat tunc graviter Gallia frugum penuria, peste hominum & animalium, incursionibus Bulgatorum, ac Saracenorum, & quorundam Principum defectionibus. Jam & pessimus dæmon puellam obsidens, urgente vi exorcismi ac Sacrorum, in ultionem malitiæ ac scelerum à Deo immissa esse, coactus est patefacere: & quod veriùs est, Eginhardo teste; Ludovicus Imperator, Angelica revelatione de multis corrigendis admonitus fuit: qui vigilanti pietate ex consilio Episcoporum, Constitutione promulgata, post triduanum jejunium populo indictum, quatuor anno sequenti celebrandas induxit Synodos, moguntiæ, Parisijs Lugduni, Tolossæ; in quibus de disciplina Ecclesiastica, & morum emendatione, tàm Præpositorum, quàm subditorum ageretur. Patet inde, calamitates Regnis peccata advocare; easdemque non alio efficaciori remedio, quàm pia Sanctissimorum Episcopornm deliberatione profligari posse. Jam & nos securim ad radicem positam videmus; Turcarum gladio instante faucibus nostris, superbo hosti superbiam & vires addidit strages illa, non sine lachrymis commemoranda, exercitûs nostri, qua Duces belli, bellatoresque à minimo ad maximum, Divina in nostram tepiditatem animadvertente justitia, hostili cesserunt potentiæ. Continuandam sentiebamus victoriam, depopulatione Oppidorum, vastatione agrorum grassatione in compitis, dum igne & gladio, nemine resistente, cuncta absumebantur. Expectamus ut sanguinis Christiani insatiabilis helluo, igne, ferro, tormentis in hanc veri Dei Sponsam, Vestræque Illustrissimæ dignitati desponsam sæviat; vineamque Domini Sabbaoth, ferus aper depascat. Non patiamini, Illustrissimi PRINCIPES, in diebus vestris iratum Altissimum tantum inducere malum: utramque manum, propugnandæ Sponsæ exerite. Dextera, priscam illam ab Apostolicis deductam temporibus Sanctimoniam, vitæ innocentiam, disciplinæ vigorem revocate: Religionis Sanctæ Catholicæ integritatem intemeratam conservate: Sacris ministeriis puritatem & sanctitatem, reverentiam item ac devotionem, restituite: dispendium Charitatis remissæ, qua in propugnando no-

minis

minis Divini cultu, usque ad sanguinem non restitistis, æquissimo medio emendare satagite: apud Serenissimum & Potentissimum REGEM, Proceresque Catholicos, authoritate Vestra efficite, legem impiissimam omnem veræ Religionis cultum inficientem, quæ sola interitus nostri sufficiens est ratio, vel tollant de medio, vel hostibus Sanctissimæ Trinitatis eam suffragari non permittant. Sed erro, à tramite veritatis Apostolicæ deflectens. Qui in uno offendit, factus est omnium reus. Cum æquè Calvini & Lutheri de cuneo satelles, ac Arianus, Ecclesiæ Dei & veritatis, quæ una est, cujus Vos clypeum invincibilem tenetis, juratissimus hostis existat. Mittet manum suam de alto Antagonista supremus, adjuvabit Pastorales connisus Vestros, aream suam purgabit, vel obedientiâ errantium debita Pastoribus suis; vel impotentia adversariorum non valentium resistere veritati. Introspicite viscera & mores sibi concreditorum; quorum innumeri obstinati in peccatis, maximè verò turpitudinis vitæ, cædis sanguinariæ, rapinarum & usurarum, & aliarum iniquarum adinventionum, provocantium Deum ut derelinquat nos, & abscondat faciem suam à nobis. Tanto operi conficiendo instructos esse oportet, & juste consolante misericordiâ, & piè sæviente disciplinâ. Citiùs enim Omnipotens Deus, fideles famulos suos exaudit agentes pro populo: quia videt quid super populum acturi sunt ipsi pro Deo. Fortis enim legatus & mediator, causam populi apud Deûm precibus causam Dei apud populum gladio, à Christo potestati Vestræ tradito, allegat. Hæc & alia dextera faciente, nec sinistra deses maneat. Hoc quidquid est copiarum Vestrarum, tantæ necessitati inservire facite. Quid arca plena nummis? quid vasa aurea & argentea? quid equorum & familiæ ornatus? quid domorum cæterarumque rerum splendor? quid denique Vestra hæc Ecclesiæ dignitas & potestas? Testentur & dicant, vel ipsæ Patriarchales Sedes, quarum candelabris loco suo motis, fecit Dominus cessare ex hominibus memoriam eorum. Exclament tot millia millium populorum, totius ferè Orientis, Meridiei, & Septemtrionis, qui ab annis trecentis, sed turpiùs duriùsque

nostris

nostris temporibus subjugati, & jam successivis temporibus, (quod dolenter dico) à Fide sancta diversi, quorum sanguinem, referente Ezechiele, in die districti examinis, Dominus de manibus illorum, qui tunc in Dei Ecclesia indignè præsidebant, durissimè requiret. Moveat, tot virginum violatio, puerorum ululatus, mulierum lamentatio, matrimoniorum divisio, captivorum venditio, liberorum servitus, & aliorum absque numero atrox interitus. Tangat corda Vestra hujus matris, quæ Vos Sponsos suos tanto est dignata honore, tot Ecclesiarum ubique fornicatio, sanctarum religionum dissipatio, in Reliquijs Sanctorum conculcatio: quæ omnia passæ sunt Christianæ Provinciæ, brevi temporis spatio, cunctas tyrannide Othomanicâ vastante. Hæc vos excitent, hæc cautiores & diligentiores faciant, summamq; Vestram prudentiam, conjuncta hac deliberatione ad succurrendum labanti patriæ ferventiorem reddant. Hîc hîc terribilem Castrorum aciem ordinaturi estis: credo nullas hic contentiones & scissuras futuras, quarum consvetudinem Ecclesia Dei habere non debet; sed unanimes inter vestibulum & altare collocabitis Sacerdotes plorantes, & precibus contendentes, ut parcat Dominus. Sanctum indicetis jejunium, vocari facietis cætum, ut multorum clamore magis moveatur Altissimus, pastorali fervore excitabitis negligentiam tepidorum: injustitias, contumelias, & diversos dolos, transferentes regnum de gente in gentem, profligabitis- lachrymas pauperum ne penetrent Cælos, abstergetis: prudentiam sæculi, quæ posthabitis cælestibus terrenæ hæc avidè corradere facit, ad viscera pietatis & misericordiæ revocabitis: subsequetur hos conatus innocentia sancta Religiosorum collis ista, thuris & myrrhæ ferventiori orationum cumulo, strictioriq; mortificationis rigore, diu nocteq; cælos petet, iráq; Altissimi placare contendet, quo propitio, quæ hostilis potentia nocebit nobis? Ipse enim & non alius est Dñus Deus noster, solus Salvator & liberator, qui ab omni periculo nos liberabit, & in fremitu fortitudinis suæ, conculcabit omnes adversarias potestates: ipse & non alio, cum gloria & honore nominis sui dominabitur nostri, regens nos in sæcula sæculorum. Amen.

GREGORIUS PP. XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

DEcet Romanum Pontificem, in sublimi Apostolatus solio supernæ dispositionis providentia constitutum, pijs Catholicorum Regum, & Ecclesiasticorum Præsulum votis, per quæ Patris Misericordiarum & totius consolationis Dei cultus, & SS. ejus veneratio in terris in dies magis promovetur; & accepta eorum patrocinio Divinæ bonitatis & clementiæ beneficia, humili & grata recolunt memoria, annuere; Pastoralis Officij sui partes de super interponendo prout Christi fidelium saluti conspicit salubriter expedire. Cùm itaq; sicut Charissimus in Christo Filius Noster SIGISMUNDUS, *Poloniæ & Sveciæ Rex Illustris, ac Venerabiles Fratres Archiepiscopi & Episcopi Regni Poloniæ, Nobis nuper exponi fecerunt; annis proximè elapsis Turcarum immanissimus Tyrannus, unà cum Tartarorum Domino, innumerabilibus copijs ad excidium dicti Regni comparatis, ad fines Russiæ pervenisset, fluvio tantùm Tyrâ exercitum, quem dilectissimus in Christo Filius Princeps* VLADISLAUS, *dicti* SIGISMUNDI *Regis natus, ducebat, ab hostibus dividente; & decies pugnatum fuisset, semperq; à Nostris victoria stetisset, tot cladibus afflicti hostes, & famâ adventantis cum universa Poloniæ Nobilitate* SIGISMUNDI *Regis exterriti, ad pacem æquis conditionibus offerrendam adducti fuerunt; ne palmo quidem terræ à dicto Regno avulso, magnaq; parte exercitus amissa, majori cum dedecore & confusione discesserunt, & propterea dictus* SIGISMUNDUS *Rex,*

ac Archi-

ac Archiepiscopi, & Episcopi præfati, singulare hoc Divinæ bonitatis & misericordiæ erga se, & universum Regnum Poloniæ beneficium, humili & pio corde, perpetua cum gratiarum actione celebrari & agnosci debere considerantes, Nobis humiliter supplicari fecerint, ut diem quo dictus Exercitus recessit, ut præfertur, Festum toti genti præfatæ decernere de benignitate Apostolica dignaremur: Nos laudem & gloriam ei tribuere debitum reputantes, qui Dominus est Exercituum, per quem unus persequitur mille, & duo fugant decem millia quiq; populum suum respicere, & humiliare sicut vulneratum superbum dignatus est: ac pio SIGISMUNDI Regis, nec non Archiepiscoporum & Episcoporum præfatorum desiderio, in præmissis annuere volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati; Quod de cætero perpetuis futuris temporibus, Dies ille, quo immanissimus Turcarum Tyrannus, & ejus teterrima Tartarorum auxilia, à finibus Russiæ, ut præfertur, recesserunt, qui fuit Decimus Octobris, in Honorem Beatissimæ Virginis Mariæ, ac Sanctorum Adalberti & Stanislai, Sancti Sigismundi, Venceslai, Georgij, Floriani, Martyrum: Sanctarum Elizabethæ, Hedvigis, Sanctorum quinque Fratrum Polonorum Martyrum; Sanctorum Casimiri & Hyacinthi Confessorum; quorum patrocinio SIGISMUNDUS Rex, ac Archiepiscopi & Episcopi præfati, nec non dicti Regni populi id se consecutos confidunt, festum perpetuò in Regno Poloniæ præfato sit, isq; solenni cum celebritate primo anno post promulgationem hujusmodi literarum; deinceps autem cum Processione & Litanijs celebretur; Apostolica auctoritate, tenore præsentium, perpetuò Statuimus, & Ordinamus. In contrarium facieñ: non ob-

stan: quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, sub Annulo Piscatoris, die XXII. Iunij. M. DC. XXIII. Pontificatus Nostri Anno Tertio.

S. Car: S. Susannæ.

GREGORIUS PP. XV.

Venerabiles Fratres, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

DRaco ille sævissimus, qui Regnorum cadaveribus, & Orientis sanguine saginatus, non ita pridem in patentes Poloniæ campos excitam penè omnem è sedibus suis barbariem immittebat, non istis solùm Provincijs meditabatur excidium, sed Germaniam universam, & Occidentale Imperium audaci spe devorabat: Contremuit terra, timuerunt & turbatæ sunt abyssi, quocunq; ille Christiani sanguinis sitiens, tantis stipatus Turcarum ac Tartarorum viribus gradiebatur. Neq; Italia quamvis mari Alpibusq; septa, cùm ad vestrorum periculorũ spectaculum caput erexisset, formidine caruit. Intelligebat scilicet, semel effractis Poloniæ repagulis, posse à tam immani barbarorum colluvie haud difficulter suos quoq; campos inundari. In tanta Paternæ charitatis Nostræ sollicitudine, & Christianarum gentium timore, exsurrexit tandem Deus Exercituum, judicans causam suam, ac Polonarum legionum pectora tantis viribus armavit, ut insolentissimos sævientis hostis spiritus contuderint, eumq; ad fœdas pacis conditiones petendas adegerint,

rint. *Mirata est Europa universa fortissimi Regis* SIGISMUNDI, *ac Principis* VLADISLAI *virtutem dignam profecto, quæ in omnium nationum animis æternum triumphet. Polonosq; Exercitus, liberatores Orbis terrarum, & profligatores hostium immanissimorum, Christianâ Respublicâ nuncupavit. Nunc autem vix dici potest, quibus laudibus in Cælum efferatur pietas Nationis istius, cùm Victoriam adeò illustrem, non sui militis fortitudini, sed Bellatoris Omnipotentis auxilio acceptam referat. Nos autem qui in Pontificatus Nostri felicitate ponimus trophæum adeò commemorabile, amantissimè benedicimus Fraternitatibus Vestris, istisq; Provincijs Deum orantes, qui potens est in prælio, ut tam gratos Principes, populosq; novarum semper victoriarum prosperitate soletur. Cæterum ut flumen Tyrâ, perpetuum erit Turcicæ ignominiæ monumentum, ita Polono nomini sempiternâ gloriâ fluet. Dies autem ille Decimus Octobris, qui vos calamitate, Nos formidine liberavit, Vobis in maximo honore esse debet, atq; ad æternam Divinæ clementiæ & Polonæ virtutis memoriam propagari. Meritò ergo in ea die quam fecit Dominus, exultare & lætari Poloniæ cupit, eamq; Sanctis Regnorum istorum Patronis solemni celebritate dicare. Cùm autem consilium hoc pietatis Vestræ, Apostolicæ auctoritati, ut par est, subijciatis, non patiemur pium hoc à Nobis gaudium frustra tam religiosos victores flagitâsse. Accipietis igitur Pontificium diploma, quo diem illum vobis celebrare ritè permittitur. Nec verò minorem laudem promeremini, dum Sacrificijs & Litanijs Sanctos colore, non ludis & visceracionibus plebem delinire decrevistis, ad lætitiam Vestram significandam. Fraternitates Vestras singulari in*

Domino

Domino charitate complectimur, quarum pijs precibus in ijs furentium Bellorum procellis Angelicæ legiones è Cælo evocatas credimus, quæ Regni istius ditionem, & Christiani Orbis fines feliciter tutatæ sunt. Cùm autem furentes Turcarum Scytarumq́ copias, istarum Regionum aditu armata virtus Polonæ militiæ prohibuerit, operam dare debent Fraternitates Vestræ, ut istorum populorum animos contra dæmonum insidias, & vitiorum arma pari felicitate propugnetis. Ita enim non minùs in pace quàm in bello, & perinde in templis, atq́ in castris, Poloni nominis gloria triumphabit. Quod solatium Fraternitatibus Vestris ab eo precamur, qui vos selegit Sacerdotes sibi, & generi humano Cælestium Regnorum hæreditatem, Divinæ bonitatis testimonio legavit. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, sub annulo Piscatoris, Die XXIII. Iunij. M. DC. XXIII. Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Joannes Ciampolus.

1825a